49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1451 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16/29 ՄԱՐՏ 1906 4 ՍԼՓԷՐ 1324 – 16 ՄԱՐԹ 1322

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Quotidien Politique et Scientifique
ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՆՈՒԿԱՆԷԱՆ ՖԻՍՏԷՐԵԱՆ
ԲԱՐՁ ԽՈՒՌԼՈՒՄ ՀՍԼԷՆ ՏԷՍԵԼ ԳԻՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԳՐԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ
Գալատա, Եմիւրգան ճանապարհ, թիւ 38
Ամսագրութեան ուղղուած գրութիւններ, եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԶԱՏԱՄԻՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : ارمانیس فریر
اداره‌خانهسی باب‌عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻՒՆ	Տարեկան	Վեցամեայ
Գլխոյ համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՌՏԱԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԵՒԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՆՇՄԱՐՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Շատ անգամ պատահած է ինձ լսել թէ՝ գերմանացին ագահ է, ժլատ է, բայց յանուն ազգի մը այսպէս խօսիլը՝ կը կարծեմ թէ՝ օխալ է։ Եւ կարելի՛ է միթէ, որ ցեղի մը բոլոր անհատները, ամէն բանի մէջ, միեւնոյն խաւի վրայ գտնուած ըլլան։

Հրէան, որ յայտնի է թէ՝ ստացողութիւն աւելի սպառիչ է, Գերմանիոյ մէջ մեծ դեր ունի, զի իրենց թիւը հոն՝ 600,000ը կ'անցնի։

Այս պատճառով՝ կրնայ ըլլալ որ կարգ մը գերմանք, որ անոնց հետ միշտ շփման մէջ են, ազդուած ըլլան անոնցմէ. եւ ինքս սակայն՝ ջերմ հաւատացող մը թէ առանց պատճառի արդիւնք չըլլար, կը կարծեմ թէ՝ ինչ որ են անոնք այսօր, ամէն բանէ առաջ իրենց ռասիային դասակարգութեան հետեւանքն է որ կը ներկայացնեն։

Բուն նիւթէն չեղած չըլլալու համար, բանէ անմիջապէս թէ՝ եւ հայ աղջիկ մը կը ճանչնամ Լայպցիկի մէջ, որուն մայրն ու երկու անչափահաս եղբայրները այժմ Պոլիս կը գտնուին։

Այս որբ հայ աղջիկը, ժամանակին Ֆռանքֆուրդ տարուած է, զոր գերմանացի մը որդեգրած էր։ Գերմանացին իր հայ որդեգրին բարձրագոյն կրթութիւն մը տալէ եաքը, երեք տարի առաջ ամուսնացաց զայն՝ փեսին 50 հազար մարք դրամ՝ և հարսին ալ 50 հազար մարքի օժիտ տալով։ Փեսան ալ, իր անձրոյքը պէս, իր կարգին Ֆապրիքատոր մըն է։ Այս աղջիկը հիմա երկու թոմպուլիկ զաւակաց մայր է։

Եւ ալ, եթէ այսօր բան մը գիտեմ, ուրիշ գերմանացիի մը առատաձեռնութեան կը պարտիմ. կրնայի հոս այս կարգի վեհանձնական գործերու երկար ցանկ մը առաջ բերել. բայց չէր արժեր ի հարկէ անով գլխա՞ցաւ պատճառել. բաւ է կարծեմ բերել թէ՝ երբ ազգի մը մէջ կը գտնուի մէկը, որ աղքատ հայ աղջկան մը կը զոհէ հարիւր հազար մարքի կլորիկ գումար մը, (5000 անգլ. օսկի), այդ ազգը դժուար է ըսել թէ՝ ագահ և ժլատ եղած ըլլայ։

Նիւթական աշխարհին մէջ մարդիկ շատ անգամ առեւտրական պատճառներով երկրէ երկիր կը գաղթեն։ Այս բանը գաղափարաց աշխարհին մէջ եւս անզգալապէս տեղի կ'ունենայ. հին ատենները Իսրայելացիք Պասէքի գառը կերան։ Այսօր քրիստոնէից մէջ, տեղ տեղ Զատիկն՝ գառ ուտելը, որ հին Պասէքին հետեւումն է, դեռ եռանդով կը շարունակուի. հոս յարմար է յիշել նաեւ խորհրդի գառանունները։

Գերմանները խաչնարածութենէ գրեթէ զուրկ են։ Այս բանը կը թուի թէ՝ իրենց երկրին պահանջն է։ Հոն չէ կարելի տեսնել ո՛չ արեւելքի նշանաւոր qարամանները, ո՛չ Սպանիոյ մարինոսը, ո՛չ Բուսմէլիի ազնիւ գրկրճոգը և ո՛չ ալ Խրիմի մոլեռանդաբար աշխարհները, որոնց դմակները, ինչպէս յայտնի է, փոքրիկ կառքերու վրայ կը տեղաւորեն որպէս զի կենդանին կարող ըլլայ զայն կրել։

Հոս, հոն՝ մերթ աչքի զարնուող սակաւաթիւ ոչխարները այնչափ անոր չեն են, որ անոնց մէջ խօսիլն իսկ չարժէր. տեղ տեղ այծեր կը գտնուին, որոնց կաթը իրենց տէրերէն աւելի՝ խոզի լակոտներուն սնունդ կ'ըլլայ։ Այս լակոտները յաճախ իրենց մօր ծիծերու թիւէն աւելի կը ծծին, զորս անուշցնելու համար հարկ կ'ըլլայ այդ միջոցին դիմել։

Ըսենք հոս անմիջապէս թէ, հոն, այդ բացը կը գոցէ կովերու առատութիւնը, զորս անոնք գիտական սկզբունքներու հիման վրայ պահպանելով՝ առատ արդիւնք ձեռք կը բերեն։ Ամէն քաղաք և գիւղ, որքան ալ փոքր ըլլայ, իր կաթի գործարանատէրն ունի, որուն ամէն գիւղացի ինչ ինչ պայմաններով կը յանձնէ իր կովի կամ կովերուն կաթը, անկէ պանիր և կարագ առնելով, որ անոնց շատ սիրած և շատ գործածած մէկ ապուրն է և որ շատ ժամն է։ Գերմանք մեր պատուական մածուններուն վրայ գաղափար չունին, կաթը թթուեցնելով բան մը կը պատրաստեն, որ իրր թէ՝ իրենց մածունն է, և զոր ես երբեք չի կրցայ ուտել։

Միւս կողմէ կ'երեւի թէ՝ ոչխարներու պակասութենէն հնարուած է այն հռչակաւոր ասոը, զոր սագի տօն կը կոչեն և տեսակ մը կրօնա-քաղաքային հանդէս է։ զոր կը ասեն Նոյեմբեր տասնին (Ը. Ե.)։

Այդ օրը, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, սագերու առատութիւնը կ'ըլլայ այնպիսի առատութեամբ, որ չեմ կարծեր թէ՝ գանուի մարդ մը, որ սագի մսով չդիպցած չըլլայ։ Աղքատ ընտանիքներն իսկ մէկ մէկ սագ կը մորթեն, ինչ որ տեսակ մը պարտաւորութիւն է։

Հոն, այս կենդանին շատ ժամն է, որովհետեւ օգտաբերութիւնը, մաճառներուն պէս, գերմաններու զբաղման մէկ մասը կը կազմէ. կ'երեւի թէ այս բանը իրենց երկրին բնական պայմաններէն առաջ եկած է, հոն տեղ տեղ այն կենդանին գերման գիւղացիին հարստութեան չափն է. անոր իւղը շատ յարգի է։

Գերմանացին, մեզ պէս, բրդէ և բամբակէ վերմակ ու անկողին չունի և գործածել գրեթէ չի գիտեր։ Սագերը փետրաթափի ամբոխ մը ունին, որուն մէջ անոնք կը փետուին գրեթէ մարթեւած սագի մը պէս, այս կենդանիին փափուկ փետուրները ասպրեակի մը մէջ կը լեցնեն և խոշոր փետուրներուն նուրբ մասերն ալ մկրատելով անոր վրայ կ'աւելցնեն։

Այս փետուրներէն շինուած անկողինները այնչափ հանգստաւէտ են որ մարդ երբ անոնց մէջ թաղուի մեծ հաճոյք կը զգայ. վերմակներն ալ նոյն փետուրներէն պատրաստուած են. մեր գիտցած բամբակէ վերմակները հոս հոն կը գանուին, ան ալ ամառը միայն գործածելու համար։

Գերման կիները վերմակներու սաւանները փոխելու ատեն մերիններուն պէս կտրելու և կամ ինչպէս կ'ըսեն խապայելու սովորութիւնը չունին. Անոնք այս բանը կոճակ և օղակի դրութեամբ կ'ընեն, որ բապէական գործ մըն է։

Ցեռայ լաւ է յիշել թէ՝ գերմանք իրենց այս մէլիոնաւոր ապերու ազատելու կերպին վրայ այնչափ ընդարձակ տեղեկութիւններ ունին որ, չեմ կարծեր թէ ուրիշ տեղ այս մասին անոնց դիտցածը գերազանցող բան մը գտնուած ըլլայ։

Հակառակ կարի այնչափ առատութեան, մեր պատուական մածունը, հոն, ինչպէս թանկ կը պակսի. բայց իրենց չգիտցածը ասով չի վերջանար, կրնայի այս տեղի իրերէն և առարկաներէն ցուցակ մը շինել, զոր գերմանք չեն ճանչնար, սակայն, առ այժմ, սահմանեալ պիտի չեմ։

Բաւ է յիշել թէ՝ երկար տարիներ շարունակ Գերմանիա ՅԱԼՈ մեծ ու փոքր արձակուրդներու ատեն սա կամ նա քաղաքի և գիւղի կենաց ընթացքը, այլ և այլ ընտանեաց մէջ վարած կեանքս, զանազան առիթներու մէջ Թուրքիոյ տեղեկութիւններու վրայ անոնցմէ քաջած տեղեկութիւններս, զոր բերած հասցուցած են այն հաւատքին թէ՝ մեր մածունները՝ մեր բալիկ և զօզ հելվասիները հոն մեծ յարգ ու պատիւ կրնան ունենալ. ասոնք՝ անոնց համար, եթէ ոչ հրաշալիքներ, գոնէ կրնան ասոնց նման բան մը տեսուիլ, որոնց դրուած նմոյշներուն, ձեռքէ ձեռք խլուելը դիտած եմ ուրախութեամբ։

Ես որ, կարծեմ թէ՝ դիւրահաւատ մէկը չեմ, կը հաւատամ ի բոլոր սրտէ թէ՝ այն անձը, որ հոն, մանաւանդ հիւսիսային Գերմանիա, այդ նիւթերուն համար գործածելի մը հիմնելու նախաձեռնութիւնը ունենայ, թող վրդովահ ըլլայ որ մօտիկ ապագայի մը մէջ աչքի զարնելու չափ հարստութիւն կրնայ ձեռք բերել հաւանօրէն։

Եթէ գտնուի անձ մը, որ կամենայ այս ըստ երեւոյթին չնչին առաջարկէն օգտուիլ, ես ինքզինքս, իբր թարգման և իբր առաջնորդ, սիրով իր տրամադրութեան տակ կը դնեմ։

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԱԳԻԼԵԱՆ

ՔԱՍԻՄԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Ս. Գրիգոր Նարեկացիի այս հոգեշունչ մատեանը օրուն ամբողջութիւնը գրաբար ընագիրէն հասկնալի ու մաքուր աշխարհաբարի մը թարգմանած է Բասիմ, Մեծ Պասքի առթիւ կը յանձնարարուի ամէն Հայ քրիստոնէի որ գիտէ վայելք զգալ հոգեկան հաճոյքներով։ Կը ծախսի Մանգումէի Խմբագրատունը մէկ արծաթ մէճիտ դիւնով, գուսանների փոսթի ծախք չի պահանջուիր. արտասահմանի համար 4.50 ֆր.։

ՔԻՉ ՄԸ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐ ԴՈՐՇՆԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կարգ մը անհրաժեշտ սկզբունքներ կան որոնց ծանօթանալ պէտք է յաջողաբար և առանց օրոնց կարելի չէ ուսանիլ գծագրութեան արուեստը։ Գծագրութիւնը գիտութիւն մըն է, և այս գիտութեան տիրանալու համար աշակերտը պէտք է ծանօթանայ Լոյսի և Սուսերի յարաբերութեանց, գոյներու և անոնց բաղադրութեանց, չափելու, հեռուի և մօտի համեմատութեան և ձեռքի վարժութեան ալ ասոնց հետ մէկտեղ, որոնց վրայ անվաստաբար համառօտակի պիտի խօսինք։

Լոյսի և Սուսերի բաշխումը մասնաւոր օրինաց հպատակ է։ Ասոնց շնորհիւ ձեւերը կրնան զանազանուիլ և առանց ասոնց ձեւ գոյութիւն չունի գտնէ մեր աչքին համար, կամ ամէն իր կամ երեւոյթ հարթ հաւասար պիտի երեւի։ Բոլոր գոյները կերպով մը լոյսի նուազութիւն կը նշանակեն և ոչ է գունաւոր առարկայ ճերմակէն քիչ լուսաւոր է։ Ամէն անթափանցիկ առարկայի մէկ կողմը միշտ միւսէն մութ է բարեբազդաբար։ Արեւու սովորական օրուան և արուեստական լոյսերը տարբեր կերպ ու տարբեր տարիճան ուժգնութիւն ունեցող լոյսեր և սուսերներ կը ձգեն։ Առարկայներ մեզի օրքան մօտ ըլլան այնքան որոշ և օրքան հեռու ըլլան այնքան անորոշ կ'երեւին։ Ասոր պատճառ պիտի տանք հեռանալու ատեն լոյսի և սուսերի իրար խառնուիլը և կամ անոնց տարմաններուն անորոշութիւնը ու փոխադարձաբար։ Ասոնց միջոցով է որ պատկերին մէջ առարկաներուն վեր վար, հեռուն մօտիկ, իրարու ետեւ կամ առջեւ և այլն ըլլալը կրնանք զանազանել։ Երբ պատկերի մը մէկ մեծկակ մասը միօրինակ լուսաւոր կամ մութ է այդ պատկերին գեղեցկութիւնը կը բանաքլ։

Գոյներու և անոնց բաղադրութեանց նկատմամբ ուրիշ պատեհութեամբ աւելի մանրամասնաբար խօսիլ մտադրած ըլլալով հոս կարգ մը նախնական դիտողութիւններով պիտի բաւականանանք։ Գոյնը հարարակ գծագրութենէն աւելի նկարչութեան յատուկ է, թէպէտ պարզ ջրաներկեր կրնան գործածուիլ նախնական դպրոցներու մէջ։ Գոյնը ամենակարեւոր միջոցն է որով նկարիչը իր նպատակին կրնայ հասնիլ և որ նկարչութիւնը իբր արուեստ կը բնորոշէ։ Նկարի մը մագիլ զօրութիւնը իր գոյներու ներդաշնակ բաշխումէն կախեալ է։ Գոյները կը սատարուին կենդանական, բուսական և հանքային նիւթերէ։ Արեւու ճերմակ երեւցող մէկ ճառագայթը եթէ պրիսմակէ մը անցուն՝ եօթը գլխաւոր և վեց հատ ալ միջանկեալ գոյներու կը վերածուի։ Ասոնք ալ կրնան բազմաթիւ երկրորդական գոյներու բաժնուիլ։ Այս գոյներն են՝ կարմիր, նարնջագոյն, դեղին, կանաչ, կապոյտ, լեղակագոյն և մանիշակագոյն։ Առանցմէ կարմիր, դեղին և կապոյտ տարրական գոյներ կը կոչուին, որոնք եթէ կարելի ըլլայ զուտ ձեւով ձգել՝ բոլոր մնացեալ գոյները կրնան արտադրուիլ առանցմէ։ Սա կերպով կրնան բաղադրուիլ դեղին+կարմիր=նարնջագոյն, դեղին+կապոյտ=կանաչ. կարմիր+կապոյտ=մանիշակագոյն են։ Աշակերտը գունաւոր պատկեր մը արտադրելու համար նախ գոյներու բաղադրութեանց կերպին լաւ մը ծանօթանալու է և ապա այս երեք տարրական գոյներէն զատ ինչ գոյնի որ կարօտի ինք կրնայ պատրաստել։ «Լաւ նկատելուն ամենակարճ ճամբան պարզ գունաւորիչն մէջ է» ըսուած է։ Զրաներկ գոյները հին պատմական ժամանակներէ ի վեր գործածուին, իսկ իւղաներկը վերջին ժամանակներու մէջ գործածուած է։

Չափելը նախնական տարիներու մէջ գծագրողին էն կարեւոր նկատելի կետերէն մին ըլլալու է։ Առանց չափելու գծագրել կամ օրին մէկը գծագրիչ մը ըլլալ կարելի չէ։ Ճշդութիւնը կարեւոր յատկանիշ մըն է այս վարժութեան մէջ և միայն ճշդելով կամ չափելով կարելի է ասոր տիրանալ։ Առարկաներու կամ տեսարաններու համեմատական մեծութիւնը պահելու համար միշտ չափելու միջոց մը գտնելու է։ Վէլասքէզ նկարիչին համար կ'ըսուի թէ՝ որոշած էր չգծել կամ չգունաւորել մինչեւ որ նախ առարկան չի դիտեր ու չի չափեր։ Եթէ երկար ատեն աշակերտը չափել չարուսանէ ատեն մը պիտի գայ որ աչքը ինքնին պիտի կրնայ ճիշդ չափը զանազանել։ Ասոր համար երեւոյթը չատ մտէն և հեռաքդրութեամբ դիտել ու քննել հարկ է։ Ուրիշ նկարչի մը համար ալ կը պատմուի թէ իր հանճարեղ նկարիչ համաւուելէն վերջ իսկ երբ կով մը պիտի գծեր մեթրը առած ախոռը կովուն քով կը վազէր։ Այն ուսուցիչը որ սովրեցուցած է իր աշակերտներուն գործածել չափեր, բարժանումներ և ձեւեր կամ բերաբերու իրական մեծութիւնը ճշդելու հեռաքդրքիր ըրած է զանոնք, կրցած է յաջողութեան նախաքայլը առնել։ Ճշդութիւնը առանց գործիքի չըլլար, լաւ գործող մը առանց լաւ գործիքի չկրնար գործել։

Մօտի և հեռուի համեմատութեանը տեղեակ ըլլալու է։ Բնագիտութիւնը մեզի կ'ըսէ թէ «Առարկաներու երեւութական մեծութիւնը հեռաւորութեան քառակուսոյն խառնը կը համեմատի։ Այսինքն առարկայ մը իր դրուած հեռաւորութեան կրկին եթէ հեռանայ չորս անգամը փոքր պիտի երեւի։ Ասով կարելի կ'ըլլայ զնեղել պատկերին վրայ ամբողջ հեռաւոր լեռնաշղթայ մը, վերջալոյս մը կամ լիճ մը թէպէտ մօտ գտնուած փոքրիկ թռփերը անոնցմէ աւելի մեծ ալ երեւին պատկերին մէջ։ Աչքը քիչ մը ջանքով պիտի վարժուի այս օրէնքին։

Ամենէն կարեւոր պայմաններէն մին ալ ձեռքի վարժութիւնն է։ Գծելը գծելով կը սորվուուի։ Այնքան շատ գծել ապրելու է որ ունակաբար գծեն ուղղագիծ։ Նախնական տարիներու մէջ հեռանկարի կամ ուրիշ շատ մը իրերին ակզբունքներու վրայ բնաւ ծանրանալու չէ։ Հոգ չէ թէ գծածներն այնքան ճիշդ չըլլայ ալ, հերիք է որ գծել ուներին։ Այս ունակութիւնը յետոյ մշակուելով կարելի է լաւ և ճիշդ գծելու փոխել։ Արուեստին բոլոր օրէնքներուն հմտանալ և անոնց ամէն նրբութիւններուն թափանցող միտքն ալ պիտի չկրնայ յաջողիլ առանց երկար ու երբեմն տաժանելի փորձերու և վարժութեանց։ Արուեստին տեսակներին ծանօթանալը քիչ օգուտ պիտի ընէր ինքնին եթէ զայն գործնականացնելու ճկունութիւնը չունենար ձեռքը։ Միտք և բազուկ զուգընթաց զարգանալու են։ Մատները ուղղին հրամանները կատարելու կարող և վարժ ըլլալուն։ Փորձի կրկնումը ամէն դժուարութիւն պիտի լուծէ։ Լաւ գծելու ունակիչ կարելի է ամէն ազգ. համար։ Սիալ նախապաշարում մըն է թէ գծելու կարողութիւն մասնաւոր առանձնէ կախում ունի։ Ճշմարիտ է թէ նկարիչ ըլլալու կարեւոր պայմանն է սա բայց ո՛չ գծագրիչ ըլլալու։

Սակայն այն որ բարձր նկարիչ մը ըլլալու ծնած է անոր աչքին մէջ սա բոլորէն վեր ու սա բոլորէն առաջ հանճարի հուրը բոցավառելու է։ Արուեստագիտական մեծ գործ արտադրելու համար չբաւեր միայն արուեստին պայմանները գիտնալ, անհատական մասնայատկութիւններ կան որ շատ մեծ դեր կը խաղան։ Հանճարի գործերը իրենց ճակատը հոր մարի մը անդելի ինքը կը կրեն։ Հանճարը չատեղծուիր՝ կ'ատեղծէ։

Դպրոցներու մէջ ասնոր ուսուցման մեծ պէտքը.— Ցայտնի է թէ ամէն անանձ որ այս արուեստը կը մշակեն իրենց դպրոցական չրջանին մէջ՝ հասնական չէ ու ո՛չ ալ կարելի որ նշանաւոր նկարիչներ ըլլան, վասն զի ասոնք դպրոցու հարազատ զաւակներն են։ Այս պատճառ կուսայ որ շատեր գծագրութեան համար վատնուած դրամը և ժամանակը ուեւորդ սպառում մը նկատեն ու հետեւաբար խնայեն։ Այս սխալ գաղափար մըն է կամ պէ՛տք է սխալ նկատել։ Եթէ մենք, հատարակ մահկանացուներս ալ, չենք կրնար այդ առաջնորդի կամ հեղինակի դիրքին հասնիլ, գոնէ կրնանք իբր պարզուկ ապրուստի միջոց մը գործածել զայն ոչնչա՛փ, որչափ մեր այսօրուան ընթացիկ արհեստները։ Այս արուեստին հետաքրքրողներու թիւը օրէ օր կ'աւելնայ։ Այն քաղաքակիրթ երկիրներէ՝ ուր ճաշակի և ճարտար մատներու խնդրանքը կը չատնայ՝ հոն այս արուեստին հմտանալ անհրաժեշտ բաներ դառնալ։ Ինչպէս ասոնք՝ ինչպէս ուրիշներ։ Ինչ ինչ ազգեր կան որ ինքնին ունեցած հարստութեան գաղտնիքը չեն գիտնար։ Ասոնց համար ալ ասոնց հետ մէկտեղ, որոնց վրայ անվաստաբար համառօտակի պիտի խօսինք։

Լոյսի և Սուսերի բաշխումը մասնաւոր օրինաց հպատակ է։ Ասոնց շնորհիւ ձեւերը կրնան զանազանուիլ և առանց ասոնց ձեւ գոյութիւն չունի գտնէ մեր աչքին համար, կամ ամէն իր կամ երեւոյթ հարթ հաւասար պիտի երեւի։ Բոլոր գոյները կերպով մը լոյսի նուազութիւն կը նշանակեն և ոչ է գունաւոր առարկայ ճերմակէն քիչ լուսաւոր է։ Ամէն անթափանցիկ առարկայի մէկ կողմը միշտ միւսէն մութ է բարեբազդաբար։ Արեւու սովորական օրուան և արուեստական լոյսերը տարբեր կերպ ու տարբեր տարիճան ուժգնութիւն ունեցող լոյսեր և սուսերներ կը ձգեն։ Առարկայներ մեզի օրքան մօտ ըլլան այնքան որոշ և օրքան հեռու ըլլան այնքան անորոշ կ'երեւին։ Ասոր պատճառ պիտի տանք հեռանալու ատեն լոյսի և սուսերի իրար խառնուիլը և կամ անոնց տարմաններուն անորոշութիւնը ու փոխադարձաբար։ Ասոնց միջոցով է որ պատկերին մէջ առարկաներուն վեր վար, հեռուն մօտիկ, իրարու ետեւ կամ առջեւ և այլն ըլլալը կրնանք զանազանել։ Երբ պատկերի մը մէկ մեծկակ մասը միօրինակ լուսաւոր կամ մութ է այդ պատկերին գեղեցկութիւնը կը բանաքլ։

Գոյներու և անոնց բաղադրութեանց նկատմամբ ուրիշ պատեհութեամբ աւելի մանրամասնաբար խօսիլ մտադրած ըլլալով հոս կարգ մը նախնական դիտողութիւններով պիտի բաւականանանք։ Գոյնը հարարակ գծագրութենէն աւելի նկարչութեան յատուկ է, թէպէտ պարզ ջրաներկեր կրնան գործածուիլ նախնական դպրոցներու մէջ։ Գոյնը ամենակարեւոր միջոցն է որով նկարիչը իր նպատակին կրնայ հասնիլ և որ նկարչութիւնը իբր արուեստ կը բնորոշէ։ Նկարի մը մագիլ զօրութիւնը իր գոյներու ներդաշնակ բաշխումէն կախեալ է։ Գոյները կը սատարուին կենդանական, բուսական և հանքային նիւթերէ։ Արեւու ճերմակ երեւցող մէկ ճառագայթը եթէ պրիսմակէ մը անցուն՝ եօթը գլխաւոր և վեց հատ ալ միջանկեալ գոյներու կը վերածուի։ Ասոնք ալ կրնան բազմաթիւ երկրորդական գոյներու բաժնուիլ։ Այս գոյներն են՝ կարմիր, նարնջագոյն, դեղին, կանաչ, կապոյտ, լեղակագոյն և մանիշակագոյն։ Առանցմէ կարմիր, դեղին և կապոյտ տարրական գոյներ կը կոչուին, որոնք եթէ կարելի ըլլայ զուտ ձեւով ձգել՝ բոլոր մնացեալ գոյները կրնան արտադրուիլ առանցմէ։ Սա կերպով կրնան բաղադրուիլ դեղին+կարմիր=նարնջագոյն, դեղին+կապոյտ=կանաչ. կարմիր+կապոյտ=մանիշակագոյն են։ Աշակերտը գունաւոր պատկեր մը արտադրելու համար նախ գոյներու բաղադրութեանց կերպին լաւ մը ծանօթանալու է և ապա այս երեք տարրական գոյներէն զատ ինչ գոյնի որ կարօտի ինք կրնայ պատրաստել։ «Լաւ նկատելուն ամենակարճ ճամբան պարզ գունաւորիչն մէջ է» ըսուած է։ Զրաներկ գոյները հին պատմական ժամանակներէ ի վեր գործածուին, իսկ իւղաներկը վերջին ժամանակներու մէջ գործածուած է։

Չափելը նախնական տարիներու մէջ գծագրողին էն կարեւոր նկատելի կետերէն մին ըլլալու է։ Առանց չափելու գծագրել կամ օրին մէկը գծագրիչ մը ըլլալ կարելի չէ։ Ճշդութիւնը կարեւոր յատկանիշ մըն է այս վարժութեան մէջ և միայն ճշդելով կամ չափելով կարելի է ասոր տիրանալ։ Առարկաներու կամ տեսարաններու համեմատական մեծութիւնը պահելու համար միշտ չափելու միջոց մը գտնելու է։ Վէլասքէզ նկարիչին համար կ'ըսուի թէ՝ որոշած էր չգծել կամ չգունաւորել մինչեւ որ նախ առարկան չի դիտեր ու չի չափեր։ Եթէ երկար ատեն աշակերտը չափել չարուսանէ ատեն մը պիտի գայ որ աչքը ինքնին պիտի կրնայ ճիշդ չափը զանազանել։ Ասոր համար երեւոյթը չատ մտէն և հեռաքդրքրութեամբ դիտել ու քննել հարկ է։ Ուրիշ նկարչի մը համար ալ կը պատմուի թէ իր հանճարեղ նկարիչ համաւուելէն վերջ իսկ երբ կով մը պիտի գծեր մեթրը առած ախոռը կովուն քով կը վազէր։ Այն ուսուցիչը որ սովրեցուցած է իր աշակերտներուն գործածել չափեր, բարժանումներ և ձեւեր կամ բերաբերու իրական մեծութիւնը ճշդելու հեռաքդրքիր ըրած է զանոնք, կրցած է յաջողութեան նախաքայլը առնել։ Ճշդութիւնը առանց գործիքի չըլլար, լաւ գործող մը առանց լաւ գործիքի չկրնար գործել։

Մօտի և հեռուի համեմատութեանը տեղեակ ըլլալու է։ Բնագիտութիւնը մեզի կ'ըսէ թէ «Առարկաներու երեւութական մեծութիւնը հեռաւորութեան քառակուսոյն խառնը կը համեմատի։ Այսինքն առարկայ մը իր դրուած հեռաւորութեան կրկին եթէ հեռանայ չորս անգամը փոքր պիտի երեւի։ Ասով կարելի կ'ըլլայ զնեղել պատկերին վրայ ամբողջ հեռաւոր լեռնաշղթայ մը, վերջալոյս մը կամ լիճ մը թէպէտ մօտ գտնուած փոքրիկ թռփերը անոնցմէ աւելի մեծ ալ երեւին պատկերին մէջ։ Աչքը քիչ մը ջանքով պիտի վարժուի այս օրէնքին։

Ամենէն կարեւոր պայմաններէն մին ալ աղջկանը Բենելոբի անվերջ գանգատներէն ու կրնկներէն կը վախնար, զորս կամայ ակամայ ստիպուած էր սակէ եաք մարիկ ընել ասն մէջ։ Ինքը որդէն առաջին օրէն բնաւ համամիտ չէր աղջիկը Լավռէտի հետ ամուսնացնելու ծրագրին. ինչ օգուտ որ Բենելոբ անգամ մը յարած էր երիտասարդին, ուրիշ յուսահատիլ չէր ուզեր որչափ ալ Լավռէտ երես դարձնէր իրմէ։

Պօլոսի մինչեւ Սանս հասնիլը շաբաթակ Լավռէտի վրայ մտածելով չկրցաւ նոր որդեկը մը գտնալ եւ որոշում ու որոշակի ուղղուեցաւ իր բնակարանը։ Հարիւր դռնէն ներս մտած, Բենելոբ ընդունեց զինք մեծ ուրախութեամբ մը և դեռ բարեւը չառած,

— Ինչ դժբախտութիւն հայր, գա՛ս չեց, հեծելանիւդ։

— Հեծելանիւս, հարցուց, ինչ միթէ կատեցա՞ւ, գաղցուեցա՞ւ, արա՞ կամ՞ մը հանդիպեցաւ. վեց հարիւր ֆրանք ուտած էի ես անոր համար։

— Ա՜ռ՛ զ, ձեռքէ հանեցինք...

— Ըսէ՛, չո՛ւտ, ինչ եղաւ։

— Լավռէտ...

— Լավռէտ՞, որիկա՞ն, ըսէ։

Բենելոբ որ արդէն մարմնացումն էր ագեղութեան, հիմա ողբերգական դէմք մը առնելով,

— Այո՛, Լավռէտ մեզի այցելութեան եկաւ ու լսելով որ դուք հեծելանիւը գնած էք, խնդրեց որ զայն ցոյց տամ իրեն, երկուքս ալ վար իջանք, քանեց ալ ու ձախ դարձուց ու ետքն ալ վրան ցատքեց ու...

Վախառուն ալ աւելին չկրնալով հանդուրժել ձեռքը գլխուն զարկաւ ու վայրէջ գալով մը,

— Ա՜ւա՛ղ, գալեց, մենք միջոց հայթայթինք մեր հակառակորդին, իմա՛ր աղջիկ, արժանի չես երջանիկ ըլլալու, ասնդ ձեռքովդ փճացուցիր տարուան մը ամբողջ ոչխարութիւնս մէկ յիմարութեամբդ հինգ-տասակ ոսրիր. ա՛վ ըսաւ որ հեծելանիւ տաս Լավռէտի, անխե՛լք ապուշ. եթէ գըլխուդ մէջ խելքի հիւլէ մը ունենայիր, կը հասկանայիր որ Լավռէտ այն օրը եթէ Բարիզ չհասնէր, կը զրկուէր չորս միլիոնէն և կամայ ակամայ կ'ստիպուէր քեզի հետ ամուսնանալու, հիմա որ անոր ուղեւորութիւնը փոխացուցիր, ալ եթէ բան գործ չունիս գնա՝ ողբայ անխելքութեանդ վրայ, Լավռէտ որոշուած պայմանժամէն առաջ Բարիզ հասաւ ու չորս միլիոնը ժառանգեց. ուրեմն կ'ուզո՞ս, անգլիացի աղջկան մը հետ ալ նշանուեցաւ։

Պօլսոի ուրիշ տաթիւ գուցէ չհամարձակէր այսչափ անողոք յայտնութիւններ ընել Բենելոբի, սակայն հիմա յանկարծ լսելով որ անիկա հայթայթած է հեծելանիւը, կատաղութենէն ինքզինքը մոռցած, սկսաւ լիզուին տալ։ Միւս կողմէ Բենելոբ անընդհատ կ'արտասուէր, առանց ո՛ւ եւ է դիտողութիւն ընելու։

Վախառուն բարկութեան առաջին թափն անցընելէ եաք, յանկարծ նոր գիւտ մը ըրաւ եւ յուսալից ձեւով մը,

— Բայց ամէն բան կորսուած չէ, մենք խօսենք, Լավռէտ ձրիաբար ճամբորդելու իրաւունք ունի, բայց իմ հեծելանիւս յափշտակելու ոչ ոք իրաւունք կուտայ իրեն. հետեւաբար եթէ մինչեւ հիմա ըրած խարդաւանանքներուն օրինաւորութեան գոյն մը տալ յաջողի իսկ, այս բացարձակ գողութեան դէմ բան մը պիտի չկրնայ ըսել։

Երեք օր միջոց կար դեռ եւ վախառուն այն օրը հանգիստ առնելէ եաք, հեռանալ օրը Բարիզ իլաւ ու կրկին նոսար Պ. Բանապէտի՞գրասենեակը ներկայանալով։

— Պարո՛ն, ըսաւ, ինչպէս դիտել տուած էի, Լավռէտ բացարձակ խոր դատանանքով գլուխ հանեց այս ուղեւորութիւնը, որուն աչք գոցեցին երկու անգլիացիները, հիմա երբ ասն դարձայ նոր յայտնութիւն մը իմացայ որ ամէնքը կը դերազանցէ։ Լավռէտ երբ Սանս կը հասնի, նկատելով որ պիտի չկրնայ ստիպով Բարիզ ժամանել որոշուած ժամուն, ասնս կը մտնայ եւ հեծելանիւս խարդախութեամբ յափշտակելով, անոր շնորհիւ կը յաջողի Բարիզ հասնիլ. արդ՝ ասանկ քրէական միջոցներով կատարուած ուղեւորութիւն մը ինչպէս պիտի կրնաք վաւերական ընդունիլ։

Նոսարը թէև Պօլսոյի կարեւորութիւն տալ չէր ուզեր, սակայն վախնալով որ այս անխոնջ հետապնդողը կրնայ գանգատ բանալ իր դէմ, զայն սիրաշահելու խոստմանկութեամբ.

— Սիրելի պարո՛ն, ըսաւ, եթէ վայրկեան մը ինձ նման անիոգմանալութեամբ դատէք, պիտի տեսնաք որ գրպանը հինգ փարա չունեցող մարդ մը իրաւունք ունի այդ կարգի անմեղ օրինազանցութիւններ ընելու։

— Օրինազանցութի՞ւն, ո՛հ բառերը ո՛րչափ կը թեթեւցնէք պարո՛ն, գոնէ վախառուն, քիչ մը գողութիւն ըսէք տեսնեմ սրբոյ։

— Դիցուք թէ գողութիւն է, դարձեալ չի կրնար ազդել կատին արամադրութեան վրայ, որովհետեւ կատին մէջ ըստուած չէ թէ Լավռէտ պարկեշտութեամբ պէտք է կատարէ ուղեւորութիւնը, ընդհակառակը կատարարին բուն նպատակը այն է եղած որ երիտասարդ

ցութիւնը և մաքի զօրաւոր կրթիչ ազդեցութիւնը նկատելով՝ այսօր գրեթէ ամէն դպրոցի մէջ կը դասաւանդուի այս գիտը։ Գծագրութեան ուսումը այնքան կարևոր պարարտութիւն մըն է այսօր գրքի կենաց համար օրգան կարդալը, գրելը և կամ հաշուագիտութիւնը։ Կ'արժէ և պէտք է որ մեր դպրոցներն ալ շատ ուշի ուշ տան սոր։ Մաքին դրութենական և բազմակողմանի դաստիարակութեան հետ շատ սերտ առնչութիւն ունի։ Զեմ տեսած մէկը որ դպրոցի օրերուն այս դասին յանգուցեալ ժամանակին վրայ վերջը ոգայ, ընդհակառակը շատ արհեստաւորներ տեսած եմ օրանք անկեղծօրէն կը ցաւին ու կը ղղեան այս դասէն կերպով մը խոյս տուած կամ դասատուն խարած ըլլալնուն համար։

Իսկ գծագրութեան զուտնական կարեւորութիւնը ուրանալ ոչ մէկը պիտի համարձակէր անուլ։ Սիզաք վճիռ մը արձակած պիտի չըլլանք եթէ ըսենք թէ առանց գծագրութեան հիմնական սկզբունքներուն և անոնց օժանդակութեան՝ այսօրուան ճարտարութիւնը գոյութիւն պիտի չունենար։ Աւանդ ասոր ճարտարարուեստին գաղափարը կամ խորհուրդը կարելի պիտի չըլլար արտայայտել ուրիշին։ Սա այնքան ճշմարիտ է գրեթէ բոլոր արհեստներուն և արուեստներուն համար օրգան հիւսնութեան, մեքենագիտութեան, ճարտարապետութեան, քանդակագործութեան և փորագրութեան համար։ Մեծ չենքերու, տաճարներու ընդհանուր յատակագիծը կամ բոլոր մանրամասնութիւնները նախ կ'երևակայուի և յետոյ գծագրութեամբ կը պատկերացուի, գրեթէ կամ հաշուագիտութիւնը։ Կ'արժէ և պէտք է որ մեր դպրոցներն ալ շատ ուշի ուշ տան սոր։ Մաքին դրութենական և բազմակողմանի դաստիարակութեան հետ շատ սերտ առնչութիւն ունի։ Զեմ տեսած մէկը որ դպրոցի օրերուն այս դասին յանգուցեալ ժամանակին վրայ վերջը ոգայ, ընդհակառակը շատ արհեստաւորներ տեսած եմ օրանք անկեղծօրէն կը ցաւին ու կը ղղեան այս դասէն կերպով մը խոյս տուած կամ դասատուն խարած ըլլալնուն համար։

Իսկ գծագրութեան զուտնական կարեւորութիւնը ուրանալ ոչ մէկը պիտի համարձակէր անուլ։ Սիզաք վճիռ մը արձակած պիտի չըլլանք եթէ ըսենք թէ առանց գծագրութեան հիմնական սկզբունքներուն և անոնց օժանդակութեան՝ այսօրուան ճարտարութիւնը գոյութիւն պիտի չունենար։ Աւանդ ասոր ճարտարարուեստին գաղափարը կամ խորհուրդը կարելի պիտի չըլլար արտայայտել ուրիշին։ Սա այնքան ճշմարիտ է գրեթէ բոլոր արհեստներուն և արուեստներուն համար օրգան հիւսնութեան, մեքենագիտութեան, ճարտարապետութեան, քանդակագործութեան և փորագրութեան համար։ Մեծ չենքերու, տաճարներու ընդհանուր յատակագիծը կամ բոլոր մանրամասնութիւնները նախ կ'երևակայուի և յետոյ գծագրութեամբ կը պատկերացուի։ Գծագրութիւնը ճշգրիտ իր տպագրելու երևակայութիւնը դիւրացնելու համար։ Երբեմն բնական տեսարան մը գծել կը սիրուի ասոր երևակայութեամբ և բնական է որ ասար երևակայութիւն մը չի պիտի կրնայ յաջողիլ այդ կերպին մէջ։ Գծագրութիւնը երևակայութեան յեռանաքարն է։

Գծագրութիւնը ճշգրիտ կը ցրբացրնե։ Ճշգրիտ այս արուեստին զարգացմանը պատճառն է ու նաև անոր էն կարևոր արդիւնքներէն մին։ Ճշգրիտ՝ բնութեան կամ արուեստին մէջի գեղեցիկը զանազանելու կարողութիւնն է, կամ «հաճոյք առնելու կարողութիւնն է» կ'ըսեն։ Լաւ ճշգրիտ և տարողգրութիւնը միշտ զուգընթաց են։

Գծագրութիւնը նկարչութեան մայրն է։

ՏԻԳՐԱՆ ՏԻՐԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՌԱՆՑ ՀԱՒԱՏՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՔԱՐՈԶՆԵՐ

Գրեց

Ներսես վրդ. Դանիէլեան

Այն հոգեշունչ գրուածքէն, որ 2000 օրինակ տպուած էր. քիչ ժամանակի մէջ սպառած և հոգիւ 250 օրինակ մնացած է։ Ներկայ ոսկեան օրերուն մէջ կը յանձնարարուի հոգեւորականներու. այն օգտակար գրքին ընթերցումը։ Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներուն քով, մասնաւորապէս գրավաճառ Յովհաննէս էֆէնտի Գրիգորեանի քով։

Գինն է 7 դահեկան

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԵԾ ՊԱՅԱՐՈՒՄԸ

ԳՐՔԻ ՄԸ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ

«Բորբ Արքուր. — Պատարումը եւ անձնատուութիւնը.»

Գրեց՝ ԵԼԻՍ ԱՇՄԷԹ ՊԱՐԹԼԷԹ

Մր. Աշմէթ Պարթլէթ կրնայ գրեթէ իրաւունք ունենալ կարծելու թէ Բորբ Արքուրի պաշարման վրայ վերջին խօսքը ըսելու, ճարտնական տեսակէտով։ Տարակոյս չկայ թէ մանրամասնութիւնները կը պակսին՝ զորս չենք կրնար ունենալ մինչեւ որ պատերազմի պաշտօնական պատմութիւնը հրատարակուի։ Սակայն չենք կարծեր որ Սըր Աշմէթ Պարթլէթի ներկայ հրատարակութենէն աւելի ճշգրիտ գործ մը հրապարակ ելած ըլլայ՝ որ աւելի վճիռ և աւելի դիւրահասկնալի կերպով պատկերանէ Մեծ Պաշարումին պարագաները։

Արդարեւ զարմանալի պատմութիւն մըն է։ Երբ զօրավար Սթէօսէլ 1904 Մայիսի այն չարաչուք 26րդ օրը Նանշանէն քաշուեցաւ, իր հրամատարութեան տակ ունէր 40 հազարէ աւելի զինուոր, մինչ 10 հազարի չափ ամէն կարգի նաւային զինուորներ ալ նաւատորմին մարտանաւերուն մէջ կային։ Այս միահաղոյն զօրութիւնը պարտուորուեցաւ դիմադրել, մինչեւ 1905 Յնվ. 1, բազմապատիկ յարձակումներու, օրանք աւելի կատաղի եղան քան ուեւէ յարձակում, զոր արձանագրած է պատերազմներու պատմութիւնը, եւ երբ վերջ ի վերջոյ անձնատուր եղաւ՝ իր թուսոյ գրեթէ երկնապատիկը կորուստ պատճառած էր Թշնամիին։ Մինչեւ ցամաքի վրայ, նաւատորմիզը բոլորովին մէկ կողմ դնելով, Սթէօսէլի բանակը ճարտնցիներուն պատճառեց 100 հազար մարդու կորուստ, պատնուած վիրաւոր եւ հիւանդ, եւ այսպիսի գրնով ճարտնցիք գրաւեցին Բորբ Արքուրը։

Այսու հանդերձ, վերջին տարիներս դժուարին գործ մըն է ընթերցողին աչքերուն առջեւ պարզել այս ահաւոր կռուիւը իր մոլեգին թափով։ Բերդաքաղաքին պաշտպանութեան կենսունակութիւնը ինքնին դժուարիմաց պարագայ մ'է ալ-դինուորական մը համար, և այս կենսունակութիւնը չի հարթուիր անգլիական, ճարտնական, չինական եւ ռուսական խառնուկ անուանաշարքով մը։ Նախիրին ահռելիութիւնը կը յաղթահարէ մինչեւ իսկ ցեղասիրի, զգացումի տեսարաններուն սիրահարը։ Արեւուիրք արեւուիրքի վրայ կը կուտակուի եւ քիմքը կը ցամքի մահուան ազդած պակասումէն։ Տեղւոյն վրայ դանուող թղթակիցներն ալ ապշահար մնացած էին։ «Տոսմը, ինչպէս կ'ըսէ Սըր Աշմէթ Պարթլէթ, արդ արդ հասարակ տեղիք մը կը դառնայ։— «Ի՞նչ հիանալի տեսարան։— Կը յուսամ որ նոր փորձ մըն ալ պիտի ըլլայ։— Երթալով գործը պիտի տաքնայ։— Կարծեմ թէ տեսանելիս բաւական է, երթա՛նք ճաշենք»։ Ամէն կողմէ այսպիսի բացատրութիւններ կը լսուին։ «Այս իրիկուն օրերս պիտի ՀԷՐԹամ։ Մէլպան լսեցէ՛ք ձանձրացայ», այս խօսքը մարդ մը ի՛նչ ապաւորութեան տակ որ կ'ըսէ, նո՛յն ապաւորութեան տակ կ'ըսէին հո՛ն, ա՛յն տեսարանին։ —«Այսօր կէս օրէ վերջ գնդակի անթափանց վերարկու պիտի չհագնիմ յարձակման համար, ա՛լ ճանձրացայ ինչնպէն դիտելէ»։

Հետեւարար, Մր. Աշմէթ Պարթլէթի համար մեծ պատեհ մըն է որ, թէեւ իր ուշադրութիւնը ընդարձակ չափով մը հիշդ է, երբեք չի թողուր որ իր պատմականը մանրամասնութեանց խառնակ դանդաւածի մը մէջ երթայ սերմանէ։ Ընդհակառակն, պատմագրին չահկանութիւնը եւ յանկուցումը վառ կը պահուի մինչեւ վերջին վայրկեանը, եւ դժուար է ձեռքէ ձգել 500 էջէ բաղկացեալ այս խոշոր հատորը մինչեւ ամէնէն վերջին հատածը չկարդացած։ Հեղինակութիւնը իր յաղթութիւնը կը պարտի երեք ակներեւ իրողութիւններու։ Նախ՝ տեսաւ ամէն ինչ որ օտար մը կրնար տեսնել պաշարումին սկիզբէն մինչեւ վերջը։ Պատերազմին այս կարեւոր մասնագէտը եղաւ, եւ բնաւ ամենապարզ պատեհութիւն մը չկորսնցուց տեղեկութիւն տուողներ հաւաքելու համար։ Հետեւանքը սա՛ եղաւ որ ճարտարմարէն գաղտնածածուկ տեղերէն խուզարկութիւններու գումարէ մը վերջ հաւաքուած պատմութիւնը իրականութեան ապաւորութիւնը կը գործէ ընթերցողին մաքին վրայ։ Արդի ոճով պատերազմական թղթակցին երեւակայութիւնը յաճախ պարտաւոր է իրողութեանց նիհար ծանօթութիւն մը պարարկել։

Երկրորդ՝ Մր. Աշմէթ Պարթլէթ պարզունակ և անեղծեւեղծ ոճի մը տուողութիւնը ունի։ Խոհեմութիւնը ունի խորհելու որ ա՛նքան հեռուի բան խնայեմ իրե՛նք պատմելու իրենց պատմութիւնը առանց բառանկարչին օժանդակութեան։ Դժուար է աւելի կենդանի նկարագրութիւն մը գտնել Պատայի վրայ Օգս. 23ի գիշերային սասկալի յարձակման։ Այսու հանդերձ, ամբողջ գլխուն մէջ աղ մը հեռատեսութիւն անգամ չկայ։ Այս խառնակ ձեռնպահութեան համար պատերազմական գիրքերու ընթերցողը պէտք է խորապէս շնորհակալ ըլլայ։

Երրորդ՝ պատերազմին ամբողջ ազդմարտութեան վրայ պաշարման ազդեցութիւնը ա՛նքան լաւ ըմբռնուած և բացատրուած է որ առաջին անգամը ըլլալով ամբողջական գաղափար մը կ'ունենանք մեր առջեւ պատկերացուած ճարտնական գործողութեանց հիմնական շարժառիթներուն վրայ։ Մնայուն ամրութեանց բուն պաշարումը սկսաւ 1904 Օգս. 1ին և տեւեց ճշդիւ հինգ ամիս։ Այս ժամանակամիջոցին մէջ հինգ մեծ յարձակումներ եղան։ Առաջինը՝ որ Օգս. 23ին մեծ ազէաքի մը յանգեցաւ, սկիզբէն իսկ գրեթէ անյոյս գործ մըն էր։ Զօրավար Նոկի տակաւին չէր ստացած ս և է իրական պաշարման թնդանօթ, հետեւաբար իր հրետանին չատ թեթեւ էր և չէր կրնար լուրջ ապաւորութիւն մը ընել ամրութեանց գծին վրայ, խիստ անբաւական սեղկութիւններ միայն ունէր ռուսական գիծերուն կարգադրութեան և կազմուածքին վրայ, և պակասաղօրոյ թնդանոթներ իր ծանօթութիւնը ճշմարիտ հաշիւէն բոլորովին տարբեր էր։ Ասկէց զատ խարուած էր ա՛յն ճամապարհէն և չփոթութենէն, որով Ռուսք Սուիշիէնի հովին իրենց առաջամարտեակ արտաքին գիծերը լքած էին, և ա՛յնպէս կը հաւատար թէ մեծ բերդաքաղաքը կրնար առնուիլ յանդուգն և խիզախ յարձակումով մը։

Բայց Նոկի այս խորհուրդը ա՛նքան ալ վանգալից ըլլար, կ'արժէր ասկոյն փորձել։ Որովհետեւ եթէ իր ենթադրած ընդհանուր յարձակմամբ Բորբ Արքուրը գրաւէր, պայծառ յաղթութեամբ օրանդուած քառասուն կամ յիսուն հազար զինուոր պիտի փութացնէր իսկոյն Օեսամայի, որ երթալով իր մանրը կը հիւսէր Բուրօրաթքիի շուրջ՝ Լիաօճանկի մէջ։ Օեսամ այս կերպով պիտի ունենար այն թուական փոքրիկ առաւելութիւնը որ անհրաժեշտ էր կատարեալ յաղթութիւն մը ապահովելու համար։ Ո՛չ միայն Բորբ Արքուր աւելի շուտ ինկած պիտի ըլլար իր պատապարած նաւատորմիղին հետ, այլ նաեւ ռուսական բանակ ըսուելու արժանի բան մը պիտի չգտնուեր Պայքալ լճին արեւելեան կողմը։ Ուստի կը տեսնուի թէ Նոկիի տիրական գաղափարը ի՛նչ էր, և ի՛նչ տարտիրելի վտանգի մը դէմ խաղ կը խաղար։ Փորձը ըրաւ և կորնցուց։ 15,000 ճարտնցիներ ինկան Պատայի զարհուրելի զանթափերուն վրայ, և նոյն իսկ եթէ Օղաքայի մարդիկը չդեղեւէին ճգնաժամի վայրկեանին՝ արդիւնքը դարձեալ նոյն պիտի ըլլար։ Ճարտնցիք մեծ բերդաքաղաք մը պիտի չկրնային առնել լոկ հակառակորդին խիզախ յարձակմամբ, առանց պարտութեան և առանց ծանր հետեւանքի։

Երկրորդ մեծ յարձակումը եղաւ Հոկտ 30ին։ Այդ ժամանակ, Նոկի իր յարձակման յատակաձեւը բոլորովին փոխելով, Սուիշիէնի հովին մահերեսը ծածկած էր զինեալ խրամներով, մինչեւ իսկ քանի մը եարտա միայն հեռի ռուսական նոր ազատանէչներէն։ Հարթ հովիտը, որ հրձգութեան այնքան հիանալի դաշտ մը եղած էր ռուս հրացանակիրներուն և Թնդանօթաձիգներուն համար, երկու ամսուան տաժանելի աշխատութեամբ դարձած եղած էր կարծես արօրդիր արտ մը ընդարձակ տարածքի մը վրայ։ Ամբողջ զօրագունդեր այսպէս կրնային հիմա հոգի կոչուելուն վրայ սոսկալի յարձակելու համար համեմատական ապահովութեամբ։ Ճարտնի կայսեր ծննդեան տարեդարձն էր, և Բորբ Արքուր պաշարման բանակին կողմէ գահոյքին նուէր մը պիտի ըլլար։ Բայց դարձեալ անօգուտ եղաւ խիզախ արիութիւնը։ Ամրոցները մնացին անառիկ։

Այնուհետեւ տեսաւ կուսոյ նոր թատերերեմ մը։ Այս ժամանակ ճարտնցիք չատ մօտեցած էին ամրոցներուն, որոնք արդէն գրաւած էին քանի մը արտաքին հեռապատնէշներ։ Բայց գլխաւոր ամրոցները առեւրին իրենց ձեռքէն չատ հեռի էին, որովհետեւ փոսերով և զանթափերով պաշտպանուած էին։ Այսպէս, երեք չորք շաբաթուան ընթացքում պեղման և ականահատութեան գործողութիւնները այդ զանթափերուն մէջէն և վրայէն, մինչեւ որ առիճանաբար գերմարդկային ճիգերով ճարտնցիք հասան ռուսական փոսերուն և զանթափերուն առորոյ, և զանթափը միայն կը բաժնէր իրարմէ պաշարողները և պաշարեալները։ Երեւոյթները կայեցէ՛ք բանակ մը չարաթներով կեցած Լեմանի Տրվենչայր Հաւսի պատին տակը, և Գերբլեյ Օթելին պատուհաններէն Թշնամիին թնդանօթները իրեն վրայ ուղղուած, և թերեւս գաղափար մը կազմեք ճակատին առջեւ ճարտնցիներուն վարած կեանքին վրայ։

Անգամ մը որ փոսերուն հասած էին, ոչինչ կրնար արգիլել ճարտնցիները փազաղի պեղելու գլխաւոր բերդերուն տակը։ Հետեւաբար ժամանակի խնդիր էր միայն որ արեւելեան բաժնին բերդերը օդը հանուէին, եթէ սակայն Ռուսք իրենց Թշնամին չնախաէին կողմնակի յարձակմամբ։ Ճիշդ այս միջոցիս ճարտնական կառավարութիւնը երթալով կը ղղագրգռուէր Պոթիկեան նաւատորմին ժամանումին վրայ։ Անգլիացիք՝ որոնք սկիզբէն հեգնեցին Բոժեսթվենսքիի նաւային ուժերը հաւկցած չէին թէ կացութիւնը ա՛րքան ծանր կ'երեւէր նոյն իսկ ճարտնցիներուն աչքին։ Եթէ Բոժեսթվենսքի, նոյն իսկ քանի մը ժամ, Բորբ Արքուրի խաթարեալ մարտանաւերուն հետ ձեռք ձեռքի տար, հաւանականութիւն մը կար որ ծովակալ Թոկոյի դէմ խիզախող Թեւերը գերակշիռ պիտի ըլլային։ Ամէն պարագայի մէջ, ա՛յս էր Բոժեսթվենսքիի կատարութեան կարթիքը, եւ ուստի խորհուրդ տրուեցաւ Նոկիի ճակատային երդարդ յարձակում մը ընել բերդերուն վրայ ճիշդ ա՛յն միջոցին երբ պեղման գործողութեանց յաղթութիւնը ակներեւ էր։ Նոյ. 26ին կէս օրէ վերջ սեղի ունեցաւ այսպէս ահռելի նախերը ձիւնին վրայ, երբ ճարտնէն կրաւելու հիանալի խանդով նոր հանուղ Դրդ զօրաբաժնին մարդիկը յառաջ խաղացին մահը աչք առած։ 12000 ճարտնցիք սպանուեցան եւ վիրաւորուեցան, եւ բնաւ արդիւնք մը ձեռք չբերուեցաւ։

Բայց Նոկի վայրկեան մը իսկ սրբաբակ չեղաւ։ Միշտ միտքը պահելով թէ յարձակման գլխաւոր նպատակը ռուսական նաւատորմիզը քանդելն էր, չոչպարին արեւելեան բաժնին պակուցիչ ալէաքներէն վերջ, դարձաւ յարձակելու 203 մէթր հաստակաւոր Բլուրին վրայ, ուրկէց կը տեսնուէր նաւահանգիստը ամէն կողմէ։ Այս բլուրը պաշտպանութեան ուրն գիրէն դուրս էր, այլ արդէն իսկ բռնած էին զայն Ռուսք, որովհետեւ ճարտնցիներուն կողմէ առնոր գրաւումը պիտի կարողանէր դանոնք ճշդիւ նշանահարելու ռուսական մարտանաւերը՝ որոնք կծկած էին Մարմարիկ Բլուրին տակը, եւ այսպէս փնջնելու զանոնք անուղղակի կրակով։ Զարմանալի իրողութիւն մըն է որ ճարտնցիք, որոնք Գողաղի Տեղեկութեանց ա՛նքան հիանալի կազմակերպութիւն մը ունենալ կ'ենթադրուէին, եւ անուշա ամէն պատեհ ունէին Բորբ Արքուրի տեղագրութիւնը գիտնալու, 203 մէթր Բլուրին կարեւորութիւնը պաշարման յանձապոյ շրջանին մէջ միայն իմացան։ Բայց վերջապէս յարձակման ժամանակը եկած էր։ Կրնանք երեւակայել թէ անցեալ շաբաթուան ահաւոր նախերը պիտի տեսրցնէր յարձակման ուժգնութիւնը։ Բայց հակառակը եղաւ։ Դժուար է քանի մը թէ այդ պատմական կռիւին մէջ Ռուսք թէ ճարտնցիք մեծագոյն դիւցազնութիւն ցոյց տուին։ Երկու կողմէն մարդու զանգուածներ ասդ մահը դիմաւորեցին ժամէ ժամ առանց դադարելու, մինչեւ որ ճարտնցիք լոկ թուական առաւելութեամբ բլուրին կրկնակ գագաթը հասան, եւ նաւատանգիստը քարտէսի մը պէս բացուեցաւ յաղթականներուն առջեւ։

Այդ վայրկեանէն սկսեալ բերդաքաղաքին անկումը նախատեսուած եղաւ։ Բացուութիւն մը եղաւ։ Նաւատորմիզը 11 ինչէզնոց խարտնկէցներու խարամուլ կրակին ենթարկուած, կարկամեցաւ, եւ բոլորովին անգործութեան դատապարտուեցաւ։ Մալակոլ Թոփ հեռադիտակով նայելով 203 Մէթր Բլուրին ծայրը, գոհ եւ ուրախ եղաւ որ Խաղաղանի ռուսական նաւատորմիզը հիմակ բոլորովին անցեալ դէպքի մը կարգը անցած է։ Կրնար ենթադրուիլ թէ ճարտնցիք այլ եւս կեանքի վատնումներ պիտի չունենային Բորբ Արքուրի համար, քանի որ անոր գոյութեան պատճառը վերջած էր մէջտեղէն։ Զուտ ռազմագիտական տեսակէտով տակաւին զսպող ոյժ մը միայն պէտք էր, եւ Նոկի իր 100,000 մարդոց ամենամեծ մասը կրնար հիւսիս ղրկել Մուքդէնի առջեւ օժանդակելու Օեսամայի։ Բայց ճարտնցիներուն գործելու կերպը ա՛յս չէր։ Արեւելեան բաժնին վրայ գտնուած բերդերը արդէն իսկ ականահատուած էին, և քանի մը հազար կեանք ալ վրայ տալով Մագող Արեւը պիտի ծածանէր Բորբ Արքուրի վրայ։ Այսքան անգթութիւն առալ կը տարուէին գործողութիւնները։ Ռուսք Դեկտ. 15ին անդրմանալի կռիւ մը կրեցին մանաւանդ Քօնարաէնքոյի, որ հոգին եղած էր պաշարողութեան։ 18ին, հինգերորդ եւ վերջնական մեծ յարձակումը սկսաւ։ Հիւսիսային Քէլքվանան օդը հանուեցաւ եւ վերջապէս գրաւուեցաւ։ Նոյն բանտին վիճակեցաւ Նիրէան և Շօճուզան, եւ Ցեվ. 1ին Սթէօսէլ անձնատուր եղաւ։

Աւելորդ է հոս անդամ մը եւս քննել անձնատուութեան չատ ծեծուած խնդիրը։ Մր. Աշմէթ Պարթլէթ առաջարկութեան երկու կողմերն ալ կը համառօտէ չափաւորութեամբ և ճշդութեամբ, և կը վճռէ որ, եթէ Սթէօսէլ գերադրական զօրավար մը ըլլար, պիտի կրնար դիմադրել մինչեւ գարուն, անդամ մը եւս պատեհութիւն տալով Քուրօրաթքիին՝ իր բանը փորձելու։ Բայց պահակազօրաց յարձակման վճռաւորութիւնը, Բանակին ու Նաւատորմին ապաներուն միջեւ նախանձը, և անոնց չատերուն անկարողութիւնը աչքի առջեւ ունենալով, տարակուսելի է թէ պաշարումը կարելի էր դեռ պահպանել ամիս մըն ալ, քանի որ ամրութեանց գլխաւոր գիծը անդամ մը ծակուեցաւ։ Եւ մէկ ամիսը բնաւ օգտակար պիտի չըլլար Քուրօրաթքիին։

Այսու հանդերձ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, պատմութիւնը երկու կողմի զօրավարները ա՛նքան պիտի չդրուատէ որքան ասկական հիանալի զինուորները։ Եթէ ճարտնցի հեռաւակազօրաց յարձակողական կարողութիւնը անհատաւոր ըլլալու չափ ակներեւ էր, Ռուս մարտիկին դիւցազնութիւնն ալ կրկին և կրկին հատատաւեցաւ Պօսայի, Քէլքվանանի և 203 Մէթր Բլուրին վրայ։

Սրտաճնարս

ՔՐՈՆԻԿ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐԸ

Նամակագիր մը կը տեղեկացնէ մեզի թէ Ազգ. Հիւանդանոցի նոր շէնքերուն աշխատութեանց մէջ գործաւորները ուելի Ցոյն են քան թէ Հայ բանուորներ, ինչ որ անարմարան ընթացք մըն է թէ՛ հանրային տեսակէտով և թէ մասնագիտական տեսակէտով, քանի որ հայերը նոյնչափ լաւ աշխատաւորներ են օրքան Ցոյները կամ օտարազգիները։ Պատճառ չունինք չհաւատալու այս դիտողութեան, որ արդարացի է։ Այսօր բաւականապէս Հայ գործաւորներ ունինք արամադրելի, որոնք գործի ետեւէ ինկած են և պատրաստ են աշխատելու նպաստաւոր պայմաններով, քան Ցոյները։ Նոր շէնքերու յանձնառուները ճարտարապետները ի՞նչ պատճառու և արամարանութեամբ այս ընթացքը կը բռնեն. արդեօք անոնց ժամանութիւնը մըն է պատճառը, թէեւ կ'ըսեն թէ գինի խնդիր չէ յարուցուած։ Եթէ նոյն իսկ գինի փոքր տարբերութիւն մըն ալ ըլլայ, պէտք է որ ազգային հատատութեան մը համար մեր բանուորները գործածուին։ Ի՞նչ ըսել է երեսի վրայ թողուլ հայ գործաւորները, որոնք սակայն միշտ իրենց 10—20 փարայի նպաստը չեն ղլանար Հիւանդանոցին համար, մասակարարութեան մէջ իրենք ալ փոքր, բայց վերջապէս բաժին մը ունին։ Այսօր Հիւանդանոցդիմաց և Աղքատանոցներու դուռը ափ առնողներու մէջ բազմաթիւներկան որոնց ձեռքը ոտքը կը բռնէ, որոնք կրնան ոսկոլ աշխատութեան։ Ինչո՞ւ համար օրականով մը չգործածուին ասոնք Հիւանդանոցին աշխատանքներ և ուրիշ ազգ. շէնքերու նորոգութեանց մէջ։ Մանաւանդ որ չինուածն ալ Հայ եկեղեցի մըն է։ Այսպէսով կրկնակի բարիք չգիտ՞ կատարուի արդեօք։ Թէ՛ մարդը ազգասութենէ, մարելէ պիտի դադրի և թէ գործը աւելի ոժան գլուխ պիտի ելլէ։ Հիւանդանոցի շէնքերու ճարտարապետները երբ ինքզինքին պարտաւոր չէին զգար այս պարագաները նկատի առնել, պարտաւոր էին ոսկայն միւս կողմէ գտնցում տալ հայ գործաւորներու դիմումին, և փոխանակ յոյները ծառայեցնելու, աշխատցնել հայերը, որոնք բարոյական առաւելութիւն մը, իրաւութիւն մըն ալ ունէին միւսներուն վրայ։ Հակառակ պարագային իրենց ընթացքը լսի է, անարմարան և չարդարանար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ հայրը երէկ Ֆրանսական դեսպանատունը գնաց և բարի գալստեան այցելութիւն տուաւ դեսպան Մ. Քանոթանի, որուն իր ցաւակցութիւնները յայտնեց նաև դեսպանուհիին մահուան առթիւ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ իր առջի օրուան նստին մէջ լսեց Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին բացատրութիւնները, ի մասին Բերայի Տ. Մեսրոպ քհ.ին Պալատու մէջ ըրած ապօրէն յուզարկաւորութեան. ինչպէս նաեւ կարդաց այն օրալ վկայութիւնները որոնցմով Տ. Մեսրոպ քհ. կ'ուզեր թաղման արտօնութիւն առնել Փոխանորդ Սրբազանէն։ Ժողովը յանձնարարեց Փոխանորդ Սրբազանին որ յիշեալ քահանան Պատրիարքարան կոչելով անոր մասին հարկ եղած օրինական անօրինութիւնը ի գործ դնէ։ Նոյնպէս Ժողովը Սամաթիոյ Տ. Արքար քահանան իր ներկայութեան կոչեց և ազդարարեց որ քահանայի անվայել ընթացքներու մէջ չդտնուի այլ եւս, հակառակ պարագային իր մասին օրինական խստութիւն ի գործ պիտի դրուի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ յանձնարարութեամբ մայրաքաղաք եկող Տ. Պօսկ, Շահէ և Շաւարշ արեղանները, կիրակի օր գաւազանի մասնաւոր արարողութիւն տանալէ յետոյ, Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ Զատիկան ասներու առթիւ Տ. Շահէ արեղա՝ Բուսմէլի Հիսարի և Տ. Պօսկ արեղա՝ Ալիբ-Մէրմէրի առժամայ քարոզիչ պիտի կարգուին։ Զատիկէն վերջ պիտի մեկնին, մէկը Կարին և միւսը Առանա, իբրեւ Առաջնորդի օգնականներ։

—Տ. Շահէ և Շաւարշ արեղանները երէկ Օրթագիւղ երթալով այցելեցին Հայ-Հասմէրեանցներու Անասնանց միաբանութեան վանքը։

—Երեքշաբթի օր Կրօն. Ժողովին ներկայացան չորս սարկաւագունները, որոնց օրհնութիւններ տուաւ Ամենապա Սրբազանը և խրատական խօսքեր ուղղեց անոնց։

ԵՆԻՆ ԳԱԲՈՒԻ թաղ. Խորհուրդը, գիր մը ուղղեց Տ. Վահան Մ. Վրդ. Յակոբեանի, որ դեռ մայրաքաղաքը կը գտնուի եւ ոսկայն չնախագահեր եկեղեցական տարաբաղութիւններուն եւ չի քարոզեր, խնդրելով որ եթէ երբեք մինչեւ Զատիկ պիտի մնայ հոս, շարունակէ իր քարոզչական պաշտօնը, եթէ ոչ իր հրաժարականը տայ, որպէս զի կարելի ըլլայ Տ. Գէորգ Եպիսկոպոս Երէցեանը հրաւիրել եկեղեցի, հոգեւորապէս մխիթարելու ժողովուրդը Զատիկան ասներուն առթիւ։ Տ. Գէորգ Սրբազան փափկանկատութեամբ չուզեր երթալ եւ քարոզել այն եկեղեցին, որուն քարոզիչը, թէեւ գտնուած առաջնորդ դեռ հոս կը մնայ ոսկայն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ կարգադրութեամբ Տ. Վահրիմ Վրդ. քարոզիչ կարգուեցաւ Թոբ Գաբուի։

ԱԿՆԱԾ կամարակապ գիւղի և տեղւոյն Արամեան վարժարանին կարգուսուցիչներէն Մաղաքիա էֆ. Փամփաղեան, որ իր պարկեշտ և հեզամարդ բնաւորութեամբը սիրելի եղած էր տեղացիներուն, ոսկէ առաջ Ապուլէնցիներուն խնդրանքին վրայ և Առաջնորդարանի յանձնարարութեամբ կեսարիա մեկնած էր քահանայ ձեռնադրուելու համար։ Մարտ 5ին կեսարիոյ Մայր եկեղեցիին մէջ Առաջնորդ Տ. Տրդատ եպս. Պալեան, Ապուլէնի Ս. Նշան եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրեց յիշեալ ուսուցիչը, կոչելով զայն Տ. Արաքէլ։ Նորընծան մէկ քանի օր կեսարիա մնալէ վերջ Մարտ 10ին մեկնեցաւ Սեբաստիա, ճամբով Ակն, ուր պիտի անցնէ քառասունք։

ՄԱԼԱԹԻՈՅ առաջնորդ Տ. Գէորգ վրդ. Սալանեան, ոսկէ առաջ թեմական տեղեկութեան մը առթիւ, Հիսիւմանուր եւս հանդիպած էր տեղւոյն եկեղեցի. և կրթ. գործերը կարգադրելու և ժողովուրդը հոգեւորապէս մխիթարելու համար։ Տ. Գէորգ վր. տեսնելով որ տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցիին իրանները զուրկ են պատկերներէ, կը յորդորէ ժողովուրդը որպէս զի իրենց մէջ նուիրատուութիւն մը կատարեն գոյացած գումարը պատկերներուն չինութեան յանձնելու համար։ Տեղւոյն սիրայօժար առաջ օտ. ոսկի հաւաքելով կը յանձնէ Ս. առաջնորդին, որ գրով մը կը խնդրէ Պարիսարքարանէն որպէս զի նոյն պատկերը իւղանկարիչի մը գծել տալով ղրկէ իր հասցէին։ Ինչպէս գրեցինք ոսկէ առաջ Պարիսարքարանը Եպիսկոպոսական Ցանկանու Մկրտչի պատկերները յանձնարարած էր Տիգրան էֆ. Նազարեանի, որ պատասխանով զանազանութեանը ենթարկեց Կրօն. Ժողովին, որ անոնցմէ Յանկանութեան պատկերը միայն Հայ-Եկեղեցիի ուսումնասիրութիւններուն համաձայն նկատեց և արտոնեց օծումը։ Իսկ միւսը՝ Յովհաննու Մկրտչի պատկերը, անարդ գործ մըն էր. բուն Յովհաննէս Մկրտիչը որ պէտք էր բաւական մեծ գծուէր։ Չատ փոքր՝ երկու քայլ հեռուէն չնշմարուելու չափ գտնուած մնացած էր, մինչդեռ զայն ասնչարան առաջնորդողը այդ պատկերին մէջ կ'ուզեր այնչափ հսկայ և այնչափ ցայտուն դիրքով մը, որ առաջին առթիւ դիտող մը պատուելիք տուրքը զայն կը կարծէր ուելի։ Այդ պատկերներուն առթիւ, Հիսիւմանուրէն խմբագրութեան հասած նամակ մը կը հարցնէ Տ. Գէորգ վր.ին թէ, ուր մնացին պատկերները, որոնց դրամն ալ կանխիկ վճարուած է։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ Բերայի Յովհան Ոսկերերան եկեղեցիին մէջ երէկ հանդիսաւոր Արեւագալի արարողութիւնը և մաքի զօրաւոր կրթիչ ազդեցութիւնը նկատելով՝ այսօր գրեթէ ամէն դպրոցի մէջ կը դասաւանդուի այս գիտը։ Գծագրութեան ուսումը այնքան կարևոր պարարտութիւն մըն է այսօր գրքի կենաց համար օրգան կարդալը, գրելը և կամ հաշուագիտութիւնը։ Կ'արժէ և պէտք է որ մեր դպրոցներն ալ շատ ուշի ուշ տան սոր։ Մաքին դրութենական և բազմակողմանի դաստիարակութեան հետ շատ սերտ առնչութիւն ունի։ Զեմ տեսած մէկը որ դպրոցի օրերուն այս դասին յանգուցեալ ժամանակին վրայ վերջը ոգայ, ընդհակառակը շատ արհեստաւորներ տեսած եմ օրանք անկեղծօրէն կը ցաւին ու կը ղղեան այս դասէն կերպով մը խոյս տուած կամ դասատուն խարած ըլլալնուն համար։

Իսկ գծագրութեան զուտնական կարեւորութիւնը ուրանալ ոչ մէկը պիտի համարձակէր անուլ։ Սիզաք վճիռ մը արձակած պիտի չըլլանք եթէ ըսենք թէ առանց գծագրութեան հիմնական սկզբունքներուն և անոնց օժանդակութեան՝ այսօրուան ճարտարութիւնը գո

Թիւններ կատարուեցան, առաջնորդութեամբ դպրապետ Ներսէս Էֆ.ի և մայրաքաղաքիս զանազան կողմերէ եկած դպիրներու մասնակցութեամբ, որոնց մէջ կային Տէրոյ Յովսէփ, Մինրդատ, Ովսեփաս, Օննիկ և Շամիրամ։ Ասուն բաղմութիւն մը ներկայ էր։

«ՓԱՌՔԻԿ»

ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԻՒ ԳՈՍՆԵՐՈՒԹԻՒՆՔՈՎ

Մաղիկ կանանց յատուկ պատկերազարդ շաբաթաթերթին 28րդ թիւը կրպարակ կ'ելլէ այսօր ճոխ եւ շահեկան պարունակութեամբ։

Յօդուածներ ունի՝

Տիկին Զապել Հ. Ասատուր.— Անվեղծ Տէմոնիզմը։

Օր. Պայծառ Յ. Տալեան.— Բօրի խաչալ կինը։

Օր. Զապէլ Համբիկեան.—Վէրաթ.

Օր. Ն. Աճիկեան.—Մերժումս։

Օր. Հայկանոյշ Մառ.— Ընտանեկան հոգեբանութիւն (Կնոջ մը նամակները)։

Օր. Նինի.—Նիներին Օրագիրը։

Օր. Մարիա Ասատատուր.— Թէ ինչպէս պէտք է ամուսնանալ։

Օր. Սօֆի Եիւսավերեան.—Զեռագործի բժիշկը (Գեղեցիկ ասմբէլի նմանողութեամբ թաղկինակ մը)։

Այրի Տիկին Բերուշ Մ. Մէնկէնէճեան, Այրի Տիկին Էֆթիկ և Օր. Բերուշ Գ. Մէնկէնէճեան, Տիար Գաբրիէլ Գ. Մէնկէնէճեան (ի Պուքրէշ), և իւր դուստրը, Այրի Տիկին Պայծառ Ն. Կէվրէկեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Միհրան Կէվրէկեան և իրենց զաւակը, Այրի Տիկին Սաթենիկ Մ. Փափազեան, Տէր և Տիկին Կոպէոնիկ Կէվրէկեան և իրենց զաւակը (ի Բարիզ), Տէր և Տիկին Ադոլֆոս Կէվրէկեան և զաւակունք (ի Բարիզ), Տէր և Տիկին Յարութիւն Արթինեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Յովսէփ Արթինեան և զաւակունք, ինչպէս նաև Մանփանեան, Նուրիճանեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնագէտ մահը՝

ՄԻՀՐԱՆ ԷՖ. ՄԷՆԿԷՆԷՃԵԱՆԻ

իրենց կողակցին, զաւկին, եղբօր, քեռայրին և փեսին, որ յետ երկարատև հիւանդութեան կնքեց իւր մահկանացուն երէկ գիշեր։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի վաղը Հինգշաբթի, ժամը 5½ին (Ը.Թ.), Ս. Գ. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյն մէջ Գուզկունճուքի, ուր արդէն փոխադրեալ է հանգուցեալին մարմինը և անտի տարուելով Շիշլիի Գերեզմանատունը, պիտի ամփոփուի իր ընտանեաց յատուկ Դամբարանին մէջ։

Գուզկունճուք, 15 Մարտ 1906

Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել Ծան.—Կամուրջեն օգնեցուր կը մեկնի ժամը 5ին (Ը. Թ.)

Մահադդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս նկատել իբր այն։

Այրի Տիրամայր Վարդինա Քիպարեան, Տէր և Տիկին Յովհաննէս Քիպարեան, Այրի Տիկին Մանուշակ Օզանեան, Տիկին Էլմա Օզանեան, Տէր և Տիկին Իսրայէլ Օզանեան, Դոկտ. Օզանեան, Այրի Տիկին Նազելի և Գ. Հմայեակ Տ. Մեսրոպեան՝ սրտցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց բարեբնչաստակ փեսին, ամուսնին, հօր և ազգականին

ՀԱՋԻ ՄԵԼՔՈՆ ԱՂԱ ՕԶԱՆԵԱՆԻ

որ կարճատև հիւանդութենէ մը վերջ, 85 տարուան ծերութեան հասակին մէջ, իր մահկանացուն կնքեց Մարտ 4, շաբաթ օր, ժամը 6ին՝ խոր ցաւով համակելով իր բոլոր զարգանները։

Թաղման հանդիսաւոր կարգը կատարուեցաւ Շաբթի Դարեհիարի Մայր Եկեղեցիին մէջ, Մարտ 5, կիրակի օր Ս. Պատարագի արարողութենէն ետքը և հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ Ազգ. Գերեզմանատան մէջ։

Հանգուցեալին ընտանեկան պարագաները այս տխուր առթիւ չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր ազգականներուն և բարեկամներուն որոնք իրենց ներկայութեամբ հաճեցան պատուել հանգուցեալին յիշատակը։

Խմբագրութիւնս այս առթիւ խոր ցաւակցութիւն կը յայտնէ իր համակիրներուն՝ Աղն. Գագիկ էֆ. Օզանեանի և հանգուցեալին պարագաներուն։

☞ Կարդալ Մանուս Փատա՝Խ. ՏէրՅՃԵԱՆ գեղարուեստի եւ ձկան իւղի ազդը Դ. երեսը

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ (Ինէպոլի).— Մարտ 6ին ստացանք ձեր վեցամեայ բաժնեգինը։

Տ. ՍԵՐՈԲԷ Վ. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ (Պաղատա).— Փետր. 21ին ստացանք մէկ օտ. ոսկի ի հաշիւ ձեր տարեկան բաժանորդութեան։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ
ԱՐԶԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԻՆԸ

ԿԳԱՆԿԱՑՍՈՒՑՈՒՑԻՆ

ԳՐԻԳՈՐ Ց. ԽԱՆՃԵԱՆ
ԶԱՊԷԼ Գ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵԱԼՔ
Սամարիա

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

28 Մարտ 1906

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99	22
Օտմ. Միացեալ	(B. Nv. Unif.)	93	75
Երիթուզի	(Lois Turcs)	145	25
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	648	—
Օտմ. Մաքս. նոր փխատ.		—	—
Պալիս Գարա-Այքն		—	—
Ռէժի	(Tab. Turcs)	410	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	51	50
Սպանիական		—	—
Ռուսական 3%		—	—

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎԱՅԻՇԱՔ

Միւշոէէա օլան հիւսնը Խրամէթինէ մէպնի Հիւսնը-Մանսուր գաղասը պէսլէսի Թապիպի ռիֆաթլու Ասատուր Միքայէլ էֆէնտիյէ ռիւթպէի Սալիսէ Թէվֆիկ պուլրուլմուշ ամբր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.—Սվազի վերջիններէ առեանին ընդհ. դատախազ կարգուեցաւ Ատանայի վերջիններէ առեանին նախկին ընդհ. դատախազ Ալի Եավէր էֆէնտի։ Ենանայի կեդր. նախագահ առեանին ընդհ. դատախազի օգնական կարգուեցաւ Սվազի կեդր. նախագահ առեանին ընդհ. դատախազի օգնական Շեվքը էֆէնտի, որուն յաջորդեց Հոմսի-Ապամա գաւառին նախագահ պատժական ճիւղին նախագահ Սէլատ պէյ։ Սէլատ պէյի յաջորդեց Երզէրի գաւառին նախագահ պատժական ճիւղին նախագահ Մուսթաֆա Հաշըմ էֆէնտի, որուն ալ Լազիքիի նախագահ պատժական ճիւղին նախկին նախագահ Իզզէթ էֆէնտի։ Սիւլէյմանիէ գաւառին նախագահ պատժական ճիւղին նախագահ՝ Հօրանի նախագահ պատժական ճիւղին նախագահ էմիպ էֆէնտի, որուն յաջորդեց Ամասիոյ նախագահ պատժական ճիւղին նախագահ Ալի Բիզա էֆ., որուն ալ յաջորդեց Սիւլէյմանիէի նախագահ պատժական ճիւղին նախագահ Զիւհաի էֆէնտի։ Լազքիէ գաւառին նախագահ առեանին ընդհ. դատախազի իգնական՝ Ամասիոյ նախագահ առեանին ընդհ. դատախազի օգնական ձէմալ էֆէնտի, որուն յաջորդեց Լազքիէի ընդհ. դատախազի օգնական Արիֆ էֆէնտի։ Այաշի գաւառին նախագահ առեանին ընդհ. դատախազի օգնական՝ Դատական նախարարութեան պաշտօնեաներու արձանագրութեան դիւանին քարտուղարներէն Աթա պէյ։

ՏԷՖԹԷՐԵԱՆԷԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ բարեփոխելու մասին հարկ եղածը գտնուցաւ Պեռական Խորհուրդին։ Այդ որոշման նպատակն է Տէֆթէրեանէի հաստիքները ուսելի եւս չդարձնել եւ ժողովրդեան միջև մանաւոր «օէնէ»ներով կատարուած «ֆէրեղ»ի եւ «ինթիքալ»ի գործողութեանց տեղի չտալ։ Պեռական Խորհուրդը ժողովրդեան պէտքերուն համապատասխան եղանակով բարեփոխեց այդ կանոնագիրը եւ մասայ Մեծ-Եպարքոսին։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ.—Նոր քաղաքապետ Բէյրիա Միւմթազ փաշա առաջի օր այցելեց Բ. Դուռ եւ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Ներքին գործոց Նախարարին, եպարքոսական խորհրդականին եւ Բ. Դրան մեծ-կընքադպրին հետ։ Նոյն օրը Ն. Վեհմանը թեան չնորհաւորական այցելութիւն տուին գերման, ֆրանս. և ռուսական դեսպանատուններու առաջին թարգմանները եւ կազմ. ջուրի և այլ Ընկերութեանց տնօրէնները։

* Քաղաքապետութեան կողմէ շրջան քննիչներ կարգուեցան, որոնք պիտի հսկեն թէ քաղաքապետական պաշտօնեաները իրենց պարականութիւնը ճշդիւ կը կատարե՞ն։ Այդպէս քաղաքապետական շրջան քննիչ Մազհար պէյ առաջի օր քննութենէ անցուց Ա. Բ. եւ Գ. թաղապետութիւնները։

* Քաղաքապետ Բէյրիա փաշայի հրամանով իրենց նիստերը վերսկսան քաղաքապետութեան Առողջապահական Խորհուրդը եւ Իյնէ-Աայի, Աբթէրլիթի եւ Միթիլի նպատակնակալ յանձնաժողովները։

* Պակաս հացերը գրաւելու համար փուռերու քննութիւնը կը շարունակուի։ Բերայի Թաղապետութեան Տնօրէնի օգնական Թէվֆիգ Ահմէտ պէյ մէկ քանի պաշտօնեաներով, առաջի իրիկուն գնաց բաղմաթիւ փուռեր, եւ գրաւեց 351 պակաս հաց, որոնցմէ 100 հատը ղրկեց Համազգային Անկեանացը իսկ միւսները բաշխել տուաւ աղքատներուն։ Քննութիւն կատարուեցաւ նաև Թաղապետական Ա. շրջանակի փուռերուն մէջ եւ գրաւուեցաւ 1024 հաց, Բ. Թաղապետութեան շրջանակին փուռերէն՝ 218 հաց, Գ. շրջանակի փուռերէն՝ 250 հաց և Դ. շրջանակի փուռերէն 108 հաց, որոնք բաշխուեցան աղքատներու։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԽՌՎԱՐԱՐ.— Պոլսոյ եղեռնադատ առեանը ի բացակայութեան դատեց փախստական խռովարար Սամաթիա, Սուլու Մանասիր, մասնաբարին ան դէմը բռնկող հովանոցավառ կարապետ կամ Կարպիս Գարբիէլեանը։ Դատարանը հաստատելով որ ւիշեալը մասգրուած խռովութիւնը գործադրելու մասին խօսողներէն և որոշողներէն է, դատապարտեց զայն 5 տարի բերդարգելութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկման և ստացուածքներուն գրաւման։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ՉՆՇԵՑ Աղեքսանդրոյ ժամանումներուն դէմ դրուած բժշկ. քննութիւնը։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Մ. Լանսերոտի անդ, Պոլսոյ ռուսէն դեսպան կարգուեցաւ Աթէնքի ռուսէն դեսպան Մ. Բարինիս։ Կայս. կառավարութիւնը հաստատեցաւ։ Նոր դեսպանը Աթէնքէն Պուքրէշ պիտի երթայ և իր յանձնարարագիրները առանձէ ետքը Պոլիս պիտի գայ։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ մինչեւ տարի մը պիտի ուսարտի։ Այս առթիւ պէտք եղած օժանդակութիւնը ընելու համար նահանգներու մէջ նպատակաւոր յանձնաժողովներ կազմուեցան։ Սվազէ կը դրեն թէ հոն ալ կազմուեցաւ յանձնաժողով մը, որուն առաջին նիստին մէջ կանոնակալը յայտարարեց թէ 20,000 ղրուշ եւս պիտի նուիրէ՝ մասնակի վճարումներով։ Թոքատի կառավարիչ Ճէլալ պէյ և բոլոր պաշտօնեաներն ալ մէյմէկ ամսաթոշակ խոստացան տալ։ Ամէն կողմէ նուէրներ կը հասնին։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.—Զեռնոտ պաշտօնարանը ծանոյց պէտք եղած տեղերը թէ պատուասիր նոր կանոնագրին որամադրութեանց համաձայն հարկ եղած տեղ պատուասիր վկայական ցոյց չտուողները եւ իրենց զաւակները ծնելէն մինչեւ վեց ամիս պատուասիր չտուողները եթէ դժկամակին հաստատելու օրինական դրամական ազանգը, այդ կարգի անձանց համար պէտք է ձեռնհաս դատարանին դիմել և օրինական շրջանակին մէջ գանձել դրամական տուգանքները։

ԱՖԻՈՆԻ ԲԵՐԲԸ.— Աֆիոնի նոր բերքին սկսելէն մինչեւ անցած երկուշաբթի, 1470 կողով տարան ղրկուած է Իզմիր, մինչ նախորդ նոյն շրջանին 4408 կողով ղրկուած էին։ Պահեստը 3207 կողով է, մինչ նախորդ նոյն շրջանին կար 4570 կողով։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին կեդրոնին մէջ նոր բանտ մը շինուելով, հոն պիտի փոխադրուին բանտարկեալները։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութիւնը բոլոր վարժարաններուն հաղորդեց պատճէնը այն կանոնագրին որ կը սահմանէ Պետական բարձրագոյն ու երկրորդական վարժարաններու համար կրօնական պաշտօնեաներէ կազմուած երկրորդ Տնօրէններու պարտականութիւնները։ Այդ վարժարաններուն մէջ մասնաւոր սենեակներ կը պարտաւորին երկրորդ Տնօրէններուն համար, որոնք հարկ եղած հրամանագիրը ստանալէ ետքը մէկ քանի օրէն պաշտօնի պիտի ձեռնարկեն։

ԱԹԷՆՔԻ օտմ. դեսպանատան մէջ մարտ 6ի երկուշաբթի իրիկունը երեկոյի մը տրուեցաւ դեսպան Բրիֆթ պէյի կողմէ։ Ներկայ էին Յունաստանի նախարարապետը ու արտաքին գործոց նախարարը՝ իրենց ընտանիքներով, Ամթէնքի բարձր դասու ընտանիքները և դեսպանական մարմինը։ Աթէնքի Օտմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ դեր-գնդապետ Իհսան պէյ Թէյի տեղն մը ասաւ։ Աքթէլսն օթելին մէջ։ Ներկայ էին դեսպան Բրիֆթ պէյ, դեսպանական պաշտօնեաները, Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարը և դեսպանական մարմինը։

ՄՈՆԱՐՔՈՅԻ մէջ ապրիլ 15ին հնագիտական պատմութեան և հնագիտութեան միջազգային համաժողով մը պիտի գումարուի, որուն հրաւիրուած է նաև կայս. կառավարութիւնը։ Եպարքոսական պաշտօնագիր մը ծանոյց կերբեակն և արտաքին գործոց նախարարութիւնց թէ այդ համաժողովին պաշտօնական ներկայացուցիչ մը ղրկել հարկ չկայ և թէ Բարիզի օտմ. դեսպանատունը կրնայ տեղեկութիւն տանալ, որով պէտք է ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դնել։

ՍՊԻՏԱԿ ՊԱՆԻՐՆԵՐԸ. — Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտի կողմը տարբեր Ալի և քաղաքապետութեան պաշտօնարանին տենեկապահներէն չորս հոգի տարատակ պանիր ուսելու հետեւանքով հիւանդացան և բուսական վառգաւոր վիճակ մը ունեցան, սակայն անմիջական դարմաններով երեքը ազատուեցան, իսկ մէկը դեռ հիւանդ է։

ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐԸ. — Բերայի լրագիրները ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն մաքրութեան հոգ չտանող կարգ մը ճաշարաններու մասին։

ԲՈՒԼԱՆԹԻ ուր քարերով պռօշ մը կարուած է Մարտ 6/19ին, Թիւնէլին ու Բեազրտանէի միջև. դիմել Մանզումէի Խմբագրատունը, լաւ վարձատրութիւն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ՄՆԱՆԿ. — Ասեւարական Բ. դատարանը մնանկ հռչակեց Բերա, Այնալը-Զէյմէ, փոստան Էքսէնէֆենը։ Դատարանին անդամ Սաթգ պէյ՝ ժիւժ քօմիսէր, իսկ փոստարան Սատէֆանին Ֆէրիա, ու վաճառական Քազմէթօէֆ.ները առժամայ սէնթիք կարգուեցան։

* Էրզրումի նահանգին կեդր. ասեւարական դատարանը մնանկ հռչակեց, տեղւոյն վաճառականներէն Զուքուրեան Գրիգոր տան։ Փոստարան Սէլֆիլլեան և Պոլսոյ Էքսպրէսեան ու վաճառական Գեորս Պեզազեան էֆ.ները առժամայ սէնթիք կարգուեցան։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — Մալթիոյ նախարար առեանը Հական տարի թիապարտութեան դատապարտեց Ալի և Իպրէյ անուն անձերը, որոնք տեղւոյն մէջ, Ապաւլլան էֆ. խանը, կատաւաճառ Գրիգորի խանութին դուռը կտրելով և Վէյսել էֆ.ի խանութին պատը ծակելով գողութիւն ըրած էին։ Պոլսոյ վճռաբեկ առեանը վաւերացուց այս վճիռը։

* Տասը ճնոց դրամական առաքանք վճարելու դատապարտուեցաւ Գրիգոր, որ Բեննէլը կնոջ կալուածներուն վնասած էր։

ՈՃԻՐ.— Բերա, Ռուսական հիւպատոսարանի ձախ կողմը, Նեղուկի փողոցին մէջ պահակ ոստիկան մը, առջի գիշեր բարձրագոյ աղաղակ մը լսեց որ ուղղակի Մեծ Փողոցէն կուգար։ Ոստիկանը ուղղակի ձայնին եկած կողմը գնաց և երբ Պաղատ էքսքօմիքի առջեւ հասաւ, տեսաւ որ խանութին գոց փեղկին դուռը բացուելով արիւնլայ վիճակի մէջ մարդ մը դուրս ելաւ, ձեռքը դանակ մը բռնած։ Ոստիկանը անմիջապէս բռնեց զայն, բայց մարդը չէր կրնար դուրս ելլել, քանի որ եռուէն ուրիշ մէկը հագուստին ծայրէն բռնած բլոր ուժովը ներս կը քաշէր։ Վիրաւորը երբ տեսաւ որ զինքը բռնողը ոստիկան մըն է, ըսաւ, «զիս դարնողը Ալի Հիւսէյինն է. աղօթած ատենս զարկաւ. տեսարանի հոն ներսն է»։ Այս միջոցին ուրիշ ոստիկաններ ալ հասան և վաճառատան դուռը բանալով ներսը պահուրտած մարդը ձերբակալեցին։ Վիրաւորին անունը Պէյիր է, որ ցոբկը Ղալաթիոյ մաքսատան մէջ բեռնակրութիւն կ'ընէ, իսկ գիշերները Պաղատ էքսքօմիքի պահպանութիւն և ինը տարիէ ի վեր կը վարէր այդ պաշտօնը։ Խանութի խորը պղտիկ կապերտ մը փռուած էր, որմէն կը հասկցուէր թէ ոճրագործ Հիւսէյին Ալի, որ նոյնպէս բեռնակիր է Ղալաթիոյ մաքսատան մէջ, դանակի երեք հարուած ուսած էր, բայց Պէյիր կրցած էր իր հակառակորդին ձեռքէն դանակը խլել և դուրը բանալ։ Ոճրագործը բռնա տարուեցաւ, իսկ վիրաւորը ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց։ Ցաւալի չէ թէ ինչ է սէրին չարժուիքը։

ԱՂԵՏԱԼԻ ՀՐԴԵՀ ՄԸ. — Պօլ-Ամպարի մէջ Սայիտ անուն գիւղացի մը ձեռքը ջահ մը բռնած երբ տեսաւ, յանկարծ կրակ առաւ խարտ մը խոտ։ Բոցերը ակնթարթի մը մէջ տարածուեցան ամէն կողմ և բաց ի տեսուէն այրեցաւ նաեւ յարակից տունը։ Սայիտի մայրը և 18 տարու աղջիկը չի կրնալով փախչիլ ողջ ողջ այրեցան։ Ախտին մէջ ալ այրեցան 7 կենդանիներ։

* Արաբկիրի մէջ Յակոբ Տէրիրմէնճեան անուն անձը, երբ պառկած էր սենեակը, կրակարանէն հագուստները կը բռնկին և մարդը մարմնին զանազան կողմերէն այրելով կը մեռնի։

ՀՈՐԸ ԻՆԿԱՆ. — Բէժիի վարչութեան գործաւորներէն Նիքոլիի զաւակը անցնելու օր երբ կը խաղար Սկիւտարի, Պաղլար Պաշի, պարապ գետնի մը մէջ, խորունկ հոր մը ինկաւ որուն բերանը բաց ձգուած էր։ Իր ընկերներուն աղաղակներուն վրայ, չորս կողմէն հասնելով տղան հրէն դուրս հանեցին ծանրապէս վիրաւորուած վիճակի մէջ։ Սապան այս առթիւ կ'ըսէ թէ պէտք է գոցել այն հորերը որոնք այսօրինակ գետիններու մէջ կը գտնուին և մինչ բաց մնացած են։

ՇՈՓԵԿԱՌՈՒԻ ԱՐԿԱԾ. — Ուշաքի մօտակայ Քիւչիւք-Քէօյի կայարանէն քիչ մը հեռու, Իզմիր գացող կառատարը ճամբուն վրայ տապալեց տայլ մը ուր կը գտնուէր գիւղացի մը։ Տայլը ջարդ ու կոտոր եղաւ, իսկ մարդը ճմլուեցաւ ու մեռաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԼԺԵԶԻՐԱՅ 7 Մարտ.— Խմբագրական յանձնաժողովը իր այս առտուան նստին մէջ վերջնապէս բանաձեւեց ընդհանուր վերաքննիչի պաշտօնին վերաբերեալ խնդիրը, և կը յուսացուի որ այս բանաձեւին վրայ համաձայնութիւն գոյանայ։ Խմբագրական յանձնաժողովն ընդունեց նաև Ամերիկացի պատուիրակներու առաջարկը թէ Դանճէրի դիւանագիտական Մարմինը ընդունի ընդհ. վերաքննիչին տեղեկագիրները, որպէս զի կարենայ վերահասու ըլալ թէ Մարսքեան ստանիսլաւեան գործունէութիւնը կը համապատասխանէ ժողովին որոշումներուն, և կ'ապահովէ ըստ դաշնագիրներուն, օտարներուն կեանքն ու ինչքը, և առեւտրական գործունութեանց բարւոք կատարումը։ Ժողովը այս օր կէս օրէ վերջ նորէն լիագումար նիստ կազմեց։

ԲԱՐԻԶ. — Ալժեզիրասէ կը հեռագրուի եfo ոք Բառիքի թէ ֆրանսական պատուիրակները յայտարարեցին որ չեն կրնար ընդունիլ ոստիկանական խնդրոյն վրայ աւստրիական բարեփոխում ծրագիրը։ Կացութիւնը չէ փոխուած։ Նորէն ոստոստական վիճակ մը առաջ եկաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վոլֆ հեռագրական գործակալութեան լուր կը տրուի Ալժեզիրասէ թէ խմբագրական յանձնաժողովին այս առտուան նիստին մէջ որոշուեր է թէ իւրաքանչիւր Տէրութիւն ի՛նչ բաժին պիտի ունենայ մարքեան պանքային հիմնական դրամագլուխին մէջ։ Տրուած որոշումը գոհացուցիչ է։

ԲԵԴԵՐՍԳՈՒՐԳ,.— Նաստ Փիզն լոգուած մը հրատարակելով՝ կը յայտարարէ թէ ռուս կառավարութեան նպատակը եղած է միշտ՝ առոյգս կատարել իր դաշնակիցներուն հանդէպ ունեցած պարտականութիւնները։ Այս մասին կարելի չէ, կ'ըսէ նոյն թերթը՝ է մեղադրանք ընել ռուս կառավարութեան։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եաղէֆ կայսրը, այսօր, ունկնդրութիւն մը չնորհեց Մահառ Նախարարապետ Պաուն Ֆէեերվարիի։ Կայսրը յետոյ ընդունեց բոլոր նախարարները՝ անոնց կարծիքը ստանալու Մահառատանի կացութեանը վրայ։ Կայսրը իրեն վերապահեց հարկ եղած որոշման արտիլը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհելմ Կայսրը հրաժարեցաւ Միջերկրականի մէջ պայտ կատարելէ, Ալժեզիրասի ժողովին երկար տեւելուն համար։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆիկարօ կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ թագուհին Բարիզի ճամբով պիտի երթայ Մարսէյլ, ուր իրեն պիտի սպասէ Էտուարտ թագաւոր, և թագաւորն ու թագուհին Մարսէյլէ նաւ նստելով պիտի կատարեն իրենց պայտը Միջերկրականի մէջ։

— Նիւ Եորքէ կը հեռագրուի թէ միլիառատէր Մր. Ռոքֆելլեր ծանրապէս հիանդացեր է, վերջերս կրած բուռն յուզումներուն հետեւանքով։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Երէկ Նախարարաց Խորհուրդ մը գումարուեցաւ թագաւորին նախագահութեամբ և զբաղեցաւ Անգլիոյ պահանջումներով՝ դիւանագիտական յարաբերութեանց մասին։ Այդ մասին դեռ վերջնական որոշում մը չարուեցաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1906 Մարտ 15 Հինգշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ներմակ Առաջին օրան	40-40¼	ֆր.
» երկրորդ »	39-39½	»
Մախլութ »	35-38	»
Զավարլը »	32-34	»
Սերթ առաջին, օրան	41-41½	ֆր.
» միջին տեսակ	39-40½	»

Այսօր ժամանեց 11 վագոն ցորեն Ա. նստոյ։

ԱԼԻՒՐ

Յեղական ջրոտ Ա. պարկը	73-74	ղ.
» » Բ. »	69-70	»

ԹԵՓ

Օրան 19 ֆրանս։

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, Մարտ 27

Մրտ.-Ապր. 5.88 բնս. Օգս.—Սեպ. 5.88 բ.
Յլս.-Օգս. 5.91 » Հեկ.—Նոյ. 5.64 »

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԳՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ս. Ռ.	101.31½
Երէկուան էն բարձր գինը	» 101.37½
» էն վար գինը	» 101.30

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	142.62½
Երէկուան էն բարձր գինը	» 143.—
» էն վար գինը	» 142.62½

Շիրքէթը նորէն	Օ. Ռ.	36.50
Միտիլիի Պանքա		6.—
Սելանիկի »	ֆր.	190.—
Գամէրսալ	Ա. Ռ.	10.03
Գարասու Բրէվիլիժիէ	ֆր.	155.—
» Օրանէա	»	135.—
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օտմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ռ.	4.12
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.17
» պարտաթուղթ	ֆր.	493.—
Տէրքոսի Ղուրի ընկ.	»	289.—
Անատոլ. Սեկ. բաժնեթ.	Ա. Ռ	18.40
Գարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	517.—
Բրէսթի Ֆնսնիէ Էժիրս.	1886	327.—
» « »	1903	272.50
Թրանսվալ		52.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փախառութիւն	ֆր.	268.50
Պանք Նատ. Կրէտ.	»	436.50
» » » Նոր	Օ. Ռ.	4.08
Լաւրիոն	ֆր.	62.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օտմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.20
Անգլիական ոսկի	110.—
Բոլ	90.20
Մէճիտիէ արծաթ	108.—
Բուլուլ Թէթգրամ	8.66
Քրիմեա	51.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լանտանի վրայ չէք	դրչ.	110.—
Բարիզի » »	ֆր.	22.85
Վիէննայի » »	քսուրօն	21.88
Պերլինի » »	մարք	18.63

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Մարս 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%		99.22
Օտմ. միաց. գանս. 4% բաց		93.70
» » » գոց		95.70
Բումէլիի երկաթուղի	ֆր.	145.—
Բէժիի պարտաթուղթ	»	409.—
Օսմանեան մաքս	»	489.—
Օսմանեան Պանքա	»	648.—
Բրէսթի Լիոնէ	»	1151.—
Բարիզի Պանքա	»	1572.—
Աւստրիական Ռանթ	4%	—.—
Իտալական »	5%	105.30
Ռուսական » 4%	1901	84.80
Սպանիական. արտ. փոխ.	4%	95.17
Պալիս Գարա Այքն	ֆր.	667.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Մարս 1906

Անգլիական Ռանթ	90.37
Օտմ. Միաց. Գոնս. բաց.Գ.կ.	92.37
» » » գոց »	92.50
Օտմ. Պանքա	15.87
Պուլկարական 1892	101.—
Ռուսական 4% 1888—89	85.25
Ցունական Ռանթ	42.75
Զարքրէթ	1.62
Թրանսվալ	2.—
Դանտայն	6.18
Շաբանական 4%	90.75

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Մարս 1906

Գերմանական 3%	89.—
Օտմ. Միաց. Գոնս.	94.—
Օտմ. փոխառութիւն 1903	89.50
Բումէլիի երկաթուղի	148.10
Ռուսական 4% 1902	83.75
Անատոլ.Երկթ.Պարտ. Ա.	102.60
» » » Բ.	103.—
» » Բաժնեթ. 60%	129.40

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Մարս 1906

Օտմ. Բէժի	—.—
Բումէլիի երկաթուղի	153.—
Վիէննական պանք	561.25

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Մարս 1906

Օտմ. Միացեալ Գոնս.	—.—
Բումէլիի երկաթուղի	—.—

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

ՄԱՆՉՈՒՄԻԷ,Ի ՈՒՂԻՂՈՐԱԿԱՆ ԹԱՐԹԱԹԸ — 30 —
ԽՐԵՁ
ԺԻՒԼ Վ. ԷՐԸՆ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍՈՒՐԵՆ ԶԱՏՈՒԼԻԳԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ը.

ԴՈՄ ՓՐԱՊ ԵՒ ՃՈՆ ՄԻԼՆԸՐ

Հետեւաբար Շերման իր արագութիւնը չմեղմացուց, և առանց դժուարութեան հասաւ Բօրդ Իսա, այն ճարտարագէտին անունով, որուն այնքան ութեամբ բարեացակամ հարաւային այս անցքը։

Հոն է որ Միսիսիբի կը թափի Մեքսիկայի ծովածոցին մէջ եւ իր ընթացքը 7240 քիլոմէթրէն պակաս հաշուուած չէ։ Շերման, վերջին ծայրերը դառնալուն պէս, դէպ ի արեւմուտք ուղղուեցաւ։

Դոմ Փրապ ինչպէս հանդուրժած էր ճամբորդութեան այս մասին։ Բնաւ հոգը չէր։ Իր սովորական ժամերուն ճաշելէ ետքը, գնաց պառկեցաւ։ Յաջորդ առաւօտն ելաւ ամենաթարմ վիճակի մէջ եւ եկաւ իր տեղը նստաւ։

Շերման արդէն 50 մղոն բացերը կը գտնուէր, եւ ցած եղերքը հաղիւ կը նշմարուէր հիւսիսի կողմը։

Առաջին անգամ էր որ Դոմ Փրապ նաւարկութեան վտանգին կ'ենթարկէր ինքզինքը։ Ուստի, ամէնէն առաջ, ապահովութիւնը զարմանք պատճառեց իրեն։ Այս զարմանքը իր լայն դէմքին վրայ ծրագրեց յարաճուն ուժգնութիւն մը դէր իսկոյն նշմարեց Ճոն Միլնըր։

—Պիտի հիւանդնա՞ս, արդեօք, հարցուց ինքնիրեն, իր ընկերոջ նստարանին մօտենալով։

—Ինչո՞ւ ես, ըսաւ ուսէն թափուելով դայն։

Դոմ Փրապ բերանը բացաւ և այս անգամ անօթութիւնը չէր որ չարժեց իր կզակները, թէև ճաշին ժամանակը եկած էր։ Արդ, որովհետեւ ճիշտ ժամանակին չկրցաւ գոցել բերանը, ապի ջուրի ցայտք մը մինչեւ կոկորդը գընաց, երբ Շերման ալիքներու ուժգին ծփանքի մը տակ կը հակէր։

Դոմ Փրապ, նստարանէն կամրջակին վրայ ինկաւ։ Հարկ էր փոխադրել դայն շգենաւին կեդրոնը ուր տառանումները այնքան զգալի չէին։

—Եկաւ, Դոմ, ըսաւ Ճոն Միլնըր։

Դոմ Փրապ ուզեց ոտք ելնել, բայց ի զուր փորձեց եւ իր բոլոր ծանրութիւնը ինկաւ նորէն։ Նաւապետ Բրդդիս, նաւին ցնցումէն հասկնալով իրողութիւնը, դէպ ի առաջնորդը գընաց։

—Հասկցայ ի՞նչ ըլլալը, ըսաւ։ Բան մը չէ վերջապէս։ Կարելի չէ որ Դոմ Փրապի պէս մարդ մը ենթակայ ըլլայ ծովախտի։ Ծովախտը աղէկ է կիներու համար։ Իսկ այս կազմուածքը ունեցող մարդու մը ծովախտ բռնուելը սոսկալի բան պիտի ըլլար։

Արդարև սոսկալի եղաւ և ուղեւորներէն ո՛չ ոք երբեք ականատես եղած չէր ուելի ողջագին անտարբերի մը։ Սիրախառնութիւն, ինչպէս յայտնի է, տկարակազմներուն և հիւանդներուն բընական վիճակն է։ Երեւոյթը շատ բնական կերպով կը կատարուի այս պարագային։ Բայց երբ Դոմ Փրապի պէս հաստատուն և հակայ մարդու մը սիրտն է որ կը խառնուի, ա՛լ կրնաք երեւակայել։ Զի՞նմանիր այն լիշատակարաններուն որոնք ուելի կը ինասուին երկրաշարժի մը քան թէ Հնդիկի մը քայքայուն խրճիթը։ Այս վերջինը կը դիմադրէ, մինչ միւսը կը քայքայի։ Եւ Դոմ Փրապ քայքայուեցաւ, և սպառնաց ուեւրակներու կոյտը միայն կազմել։

Ճոն Միլնըր, սրանեղած, միջամտեց, Նաւապետ Բրդդիս կանչեց նաւաղներուն պէտք և 12 նաւաղներ, այս բեռը վերցնելու համար։ Մարդիկը ի զուր փորձեցին Դոմ Փրապը գետնէն վերցնել։ Հարկ եղաւ գլտորել առիւծի պէս մինչեւ մեքենային մօտ, ուր ձգուեցաւ։

— Պատճառը սա ապի ջուրն էր որ Դոմ Փրապի երեսէն եկաւ, դիտել տուաւ Ճոն Միլնըր Նաւապետ Բրդդիսի։ Եթէ ալքօլ ըլլա՞ր...

— Եթէ ալքօլ ըլլար, Դոմ Փրապ շատոնց ծովը կուլ տուած պիտի ըլլար մինչեւ վերջին կաթիլը և այլ ևս նաւարկութիւնը կարելի պիտի չըլլար, պատասխանեց նաւապետ Բրդդիս։

Հովը, որ արեւմուտքէն կը փչէր, իր ուղղութիւնը փոխեց և ուելի սառակացաւ որով շգենաւին տատանումը կրկնապատկուեցաւ։ Նաեւ, շգենաւին արագութիւնն ալ կարեցաւ և այս պատճառաւ ճամբորդութեան երկարութիւնը կրկնուեցաւ, այսինքն 70-80 ժամ, փոխանակ 40ի։ Մէկ խօսքով, Ճոն Միլնըր մատանջութեան ամէն փուլերէն անցաւ, մինչ իր ընկերը կ'անցնէր ծովախտի ամէն փուլերէն — ապիներու առուլերում, արեան շրջանի գործարաններու մէջ անկարգութիւններ և գլխի պտոյտներ, ա՛նքան զօրաւոր որքան պիտի չկրնար առաջ բերել ամէնէն ծանր գինովութիւնը։ Մէկ խօսքով, Դոմ Փրապ այնպիսի վիճակի մը մէջ էր որ նաւապետ Բրդդիսի ըսածին պէս «բահով վերցուելիք բան մը եղած էր»։

Վերջապէս Մայիս 9ին, հովի զայրագին մսլուցքէ մը ետքը, որ բարեբախտաբար կարճ տեւեց, իրիկուան ժամը 4ին մինչոնները երեւցան Դէքսաի ծովեզերքը։ Մեծ խնայութիւն մը եղած էր շգենաւին համար որ Դոմ Փրապ, թէեւ յամառ և խիստ յամառ բերանը բացած էր, բայց ոչինչ կերած էր Բօրդ Իսաի մէջ ըրած ճաշէն ի վեր։

Ճոն Միլնըր կ'օրօրուէր սա յոյսով որ իր ընկերը պիտի գտնէր ինքզինքը, պիտի զգէր դարձեալ ծովախտը, մարդկային երեւոյթ մը պիտի առնէր և վերջապէս ներկայանալի պիտի ըլլար, երբ Շերման դէպ ևս չատանէր։ Բայց ո՛չ, տարաբախտ Դոմ Փրապ ցայսգեցաւ ինքզինքը գտնել, նոյն իսկ հանդարտ ջուրերու մէջ։

Քաղաքը կառուցուած է ուաղուա փոքր հրուանդանի մը ծայրը։ Անցուկի մը դայն կը միացնէ ցամաքին։ Հոնկէ է որ կը մեկնին վաճառականները, ի մէջ այլոց մեծ քանակութեամբ բամբակ։

Շերման, անցքին երկայնքն աւարտելէ ետքը գնաց կեցաւ իր ցցակամարջին կողմէ։

Ճոն Միլնըր չկրցաւ լիւոց մը զսպել բարեւութենէն։ Քանի մը հարիւր հեռաքարքներ քարափին վայ ե՛ապատէին։ Հեռագրաւ իմացած ըլլալով որ Դոմ Փրապ Նիւ Օրլէանէն նաւ պիտի նաւատէր Կալվէսդէն երթալու համար, այս մարդիկը անոր գալուն կ'սպասէին։

(Շարունակելի)

ՄԻՆԱՍ ԷՖ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ
ՑԱՆՉՆԱԿԱՏԱՐ
Մեհմեդ փաշա խան, թիւ 13

Գալոյ հրապարակին վրայ իր երկարամեայ ուղղամտութեամբը ծանօթ, մանիֆաթուրայի յանձնակատար Քէչէճեան էֆէնտի գաւառային ազգայնոց դիւրութիւն մը ընծայելու համար կը առանձնէ ամէն տեսակ նըժոյշներ զրկել և համաձայն քսիմիսնով մը գործել, միշտ կանխիկ ու արագ, լաւ է կանչել ու չահաւէտ ապրանքներ թէ վարկով ալ չան։ Իրեն ծանօթ յանախորդներուն մասնաւոր առաւելութիւններ։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել վերոյիշեալ հասցէին՝ պատասխանին համար մէկ դահեկանի դրոշմաթուղթ ներփակելով։
2—20

ԺԻԼ ԺԻԼՍՕՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՄԵՆԱՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՔՈՆԵԱՔԸ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան թէ, զուտ խաղողէ պատրաստուած ԺԻԼ ԺԻԼՍՕՆԻ Գաղլիոն առաջնակարգ Գոնեաքը Գաղլիոյ քիմիական Ակադեմիայէն գնահատուած ըլլալով մեծ համբաւ ստացած է բովանդակ Եւրոպոյ ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ մէջ։ Այս անարատ և ամենապատուական Գոնեաքին մեծաքանակ գնել փափագողները պարտին դիմել իր կեդրոնատեղին, Գալաթիա, Խալի Բայա խան թիւ 6—7։

Պէտք է ուշադրութիւն ընել կափարիչներուն վրայի էնքուսած ԺԻԼ ԺԻԼՍՕՆ բառերուն։
1—25

ՊԷՕՃԻՒԲ ԷԼԳԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Դ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Վ Է ՇԻՒՐԷԲԵԱՆԸ

Իսքանտալ, Սուլթան Համամընատ Թօփխանէ խանցի թէմիլ 2ի գաթրնատ

Էլպիսէ մաղազալրը մյուսներուն հէտեւեն էն էսկի վէ էն զիւռաէ քէսպի էմիրէթ իմիշ օլան մէ 1871 սենէսինուն Թէէնիս օլանան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէհլիւան էլպիսէ ռէքօրթմէնտ, էսկի նամ ու իւնվանները վէ մէքանները տալա թէպալ թիմիշքանէն մառատ, տահիլ վէ միւսուսիսի պաս ուէֆա պիր գաբի տահա ինդիպաթ վէ թէքէմմիւլ սէդրի դայրէթ իսէէք, Թօփիրան բանան, ուսամ ի ինքնի գաիրնը էնտառանիվ հասր վէ մաղազալարը թէվէտաս էլլէմիշ ատր։

1. Օրատա մէվճուտ էլպիսէլէրին ան մոտա գում, վէ պիրինմէրին,

2. Գումալարին մէթմանէթ վէ ղէրանթէրինի,

3. Ֆիտաթլարին զայէթ միւթէթիլ վէ էլվէրիշլի օլմասը։

Բէյլուան կէօրէն միւհիթէրէմ միւթէրիլէրին մէզգիւր մաղազալարմըզատան այլրլմասնադարրնա գավիշէն էմնիդ։

Մեզգիւր մաղազատա էօյնի իւդէրինէ ամ էլպիսէ նարբլմատա տրբ։

ՖԻՏՅԱԹ ՄԱԳԹՈՒ
ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԷԼԻՐԻ ՏԷ ԱԶԸՆ ՏՐԸ 50.14

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ
ԲԷՏԱՎԻ ԳԱԲԻՍ

Տօպթոր Եվլանկիրի Էվրօպատա իչրա էթմէկի ատն սէլեհատիրնատ Թրպամ եէնի մուվաֆֆագյէթլէր էլատ էթմիշ օլմալը մուսիլէյ տախիլէ միսէլի վէ պէօպրէքլէրի իլամ իսէէք ադրը իլտէյր վէբմէքտսիզին պիր հաֆիզա զարֆրնատա պէլ օզուգլըզընը գարտէն Բէեատի իսէ։ Թէբէռնատա իսէէլէրէն իւչբէրը Թէեատի խատ Թալդ քեսմիլեն մինանէֆի օլուգատան ատնրա ալընը։

Ղալբէ եէնի վէ Էվրօպատա Թաթիգ օլընան ատն ուսալ իլէ Ֆրէնկի խատթալրընը մուվաֆֆագյէթէր Թատ իլէ Թեատի էսէր։ հեր կիւն սատթ սէօրմէքէն օնա գատար կալթատա, Ամանդգէլրատա Գարագալ Օթէլիին գարյուսընատա լամատը սիւքքանընքի իւղէրինատ 97 նամէտօլը ջէնտ թէ-ատվէֆանէտինատ պուլունուր։
12

ԳԵՂԵՑԻԿ ԱԿՌԱՆԵՐ
ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՀԷՑՏԷՐԻ ՓՈՇԻՆ

Բերնին առողջութիւնը կ'ապահովէ

Ակռաներու հիւանդութիւնները և գլխատրամբը փտումը հեռացնելէ ընդհանրապէս վրայ են, ինչ որ բոլորովին անոնց ալլասերելուն և ոչնչանալուն նշան է։ Առանց պատճառն է վնասակար մնունդներու գործածութիւնը և մէյ մը ան ալ ակռաներուն անխնամ պահուելը։

Գիտնանք թէ թթու մնունդները ակռային բանին կը վնասեն և պատճառ կ'ըլլան որ գիտն անոնք։ Շնչարանալ, թթուի կը փոխուի, որով ակռաներուն կը վնասէ։

Որպէս զի ակռաները չազդուին մնունդներու վնասակար ազդեցութենէն, պէտք է զանոնք մաքրել լաւագոյն փոշիով մը, ինչ որ մրուր չի թողուր ակռաներուն վրայ։ Բայց զգալնաւ պէտք է հանքային փոշիներէ, որոնք ընդհանրապէս մարմարի կարարանք, քարի փոշիներ, եւն. կը պատրաստեն, ու ակռաները փայլեցնելու կը ծառայեն ուելի։

Գէտք է որ փոշին բաւական ըլլայ, այնքան ծծող յատկութիւն ունեցող։ և կողդուրիչ։

Լաւագոյն փոշին որ բոլոր այս յատկութիւնները ունի և ակռաները կը ներկեցնէ,

ՀԷՑՏԷՐԻ ՓՈՇԻՆ

է, որ տինդրական հաբաւ մը ունի։

Մբիրանց. — Մաթքսիմ դեղարան, Բերա, Իսլամական դեղատունն կիր։
50—31

ԹԱՒԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ ԹԷՐԶԻՅԱԿՈՐ

Մանուկա Բայատա Մանասերը խաղնոնատ 32 նամէրօրիլէ մուրաքաթամատա ամբարլամա էլպիսէ իլէ մէյդուլ օլուպ, վագդին կիսիլինէ մուվաֆֆագ սուրէթէ պէյիմլի էլպիսէ եաբաղը կիսի, պաշլըճա տիւյին էլպիսէլէրի վէ սաիր քոսպիսմէլերի սէօղ վէբսիկ կիւն վէ սատատա սէպաթ իլէ հաղրը իսէր։ Թիւնարան խազմըլարը իլէ վէ սաիր սատամարրնա հաֆիզալգ իլէ սախ էլպիսէ եաբար. պու խատատ թէյրիֆ իսէէնէ զէվաթրն մանթալգ սուրէթէ հօշնատիրէթինի մանիպ օլմասրընատ իլանը մէգզիրէ իսթիհսար օլունմաս։
4—50

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Պատրաստ զգեստեղէնի մեծ վաճառատուն՝ ԷՄՆԻՆԷԹ որ Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի հրապարակի Բէքոի Լիսօնի դրամատան վրայի

յարկը հաստատուած է, երիկ մարդոց եւ տղոց յատուկ ամեն տեսակ հագուստներու մեծ մթերք մը ունի մեծ, որոնք խիստ նուրբ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած են ու ամեն խանի յարմար եւ ածան գիներով կը ծախուին։

ԷՄՆԻՆԷԹ վաճառատունը իր կերպասները ուղղակի եւրոպական մեծ գործարաններէ մեծամասնակ բերել տալով զանոնք ամենէն ճարտար դերձակներու ձեռքով հագուստի կը վերածէ, այս բացատրի պատճառով վաճառատան մէջ մեծ հանկարութեամբ պատրաստուած հագուստները ամեն եղանակի նորաձեւութեան կը յարմարին եւ չափի վրայ կարուածներէն բնաւ չեն զանազանիր։ Ամենեն աւելի ճաշակի տէր ու դժուարահաճ անձինք անգամ զոհ կը ընեն ԷՄՆԻՆԷԹի հագուստներէն, որոնք այսչափ կատարեալգործութիւնով հանդերձ դիմացկուն ու դիւրամաշելի բլլալու առաւելութիւնն ալ ունին։ Մեր գործընկերուն նեմարտութիւնը հագուստներու համար բաւական է անգամ մը այցելել ԷՄՆԻՆԷԹ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամեն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան կից։ Գիները նեմարտագոյն վերջնական են։ զեղչ չկայ բնաւ։ Կիրակի օրերը բաց է։
80 50—32

ԶԲՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՅԱՆՔՈՍԸ
ՀԱՍԼԱԹԸ ՄՈՒՀԱՃԻՐԻՑՆԻՆ ՄԷՍԱՐԻՏԸ ԻՍՓԵԱՆԻՏԷՍԻՆԷ ՄԱԽՈՍԻՍ ՏԸՐ

Իրամիդէէր Տէրսաատէթսէ Զբրաաթ Պանքասրյա Օսմանը Պանգասրնտան վէ թաշրադարտա մէգմիր պանգալար շիուպաթրնտան թէէտիյէ օլունուր.

ՊԻՐԻՆՃԻ ՔԷՇԻՏԷ Ի ՄԱՅՇՍ 322 ԹԱՐԻԽԻՆԷ ՏԷՐՍԱՍՏԷԹՏԷ
ԻՃՐԱ ԻՏԻԼԷՃԷԹ ՏԻՐ

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷՃՄՈՒԸ ԱՏԷՏԻ 175,000
ԻՔՐԱՄԻՃԷ ԳԱՋԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏԻ 28,660

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻԲԲԱՄԻՃԷ 500,000 ՂՐՈՒՇ

Ճնճի իբբամիէ	Յինճի իբբամիէ	Գինճի իբբամիէ	Հինճի իբբամիէ
250,000 ՂՐՇ.	125,000 ՂՐՇ.	50,000 ՂՐՇ.	25,000 ՂՐՇ.

ԻԲԲԱՄԻԾԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ ՎԷ ՄԸԳԴԱՐԸ

1	Ատեն	500,000	Ղուրուշ	Իրամիյէ		
1	»	250,000	»	»		
1	»	125,000	»	»		
1	»	50,000	»	»		
1	»	25,000	»	»		
5	»	50,000	»	»	պեհերի	10,000 դուրուշ
50	»	50,000	»	»	»	1,000 »
100	»	50,000	»	»	»	500 »
1000	»	100,000	»	»	»	100 »
27500	»	550,000	»	»	»	20 »
28,660		1,750,000				

Բէյլիսէ մասամէլէսի Զբրաաթ Պանգասը Մէէլիս Իսարէսի հէյէթիլէ մուհասէպէէթի վէ Մալիյէ նէզարէթը ճէլիլէսիլէ Տիվանը Մոհասէպաթան վէ Օսմանլը Պանգասրնտան Թարին օլունան զէվաթ հուզուրրնատա իձրա օլունուպ, գասզանրլան իբբամիէլէր պիր էէօնա թէնզիլաթ իձրա իտիմէքտիրիլին՝ թէմամը թէմամրնա վէ մէհիտի 20 ղուրուշ հիսապլյա թէէտիսէ օլունսաբ։

Պիլէթլէր՝ Տէրսաատէթսէ Զբրաաթ Պանգասը իսարէի մէրքէզիյէսինատ վէ թաշրատա Զբրաաթ Պանգասը շիպէ վէ սանտրգարրնատա վէ Օսմանլը Պանգասը շիպէլէրինատ ֆիրուխթ օլունսաբ. 25 սատա թամ պիլէթ ալան քիմսէյէ 100ատ պէշ իբբամ իսիրը, վէ սաթըլմասան պիլէթլէր՝ քէնտի նամէրօլարրնը հավի զարֆլարը իլէ պիրլիքտէ իսատ իսիլմիքտէ իսթիրատա օլունմուշ պէտէլի էէրի վէրիլիր։

ԹԱՄ ՊԻԼԷԹԻՆ ԳԻԱԲԸ
1 ԱՏԷՏ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՑԷ

ՆԷՍՖ ՊԻԼԷԹԻՆ ԳԻԱԲԸ
ԵԱՐԸՄ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՑԷ

ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՁԴ ՄԸ

Գիտութիւնը այսօր ի՛նչ նշմարիտ հրաշալիքներու ականատես եղած է ձկան իւղ գործածող անձերու հանդէպ, ուստի կ'ուզէք օգտուիլ գիտութեան այս առաւելութիւններէն, խմեցէք մինիսին Մօրին անարատ ձկան իւղ, որ կայն ցաւալի է որ այս հրաշալի իւղը հրապարակիս վրայ մեծ մասամբ երկրորդ տեսակին գտնուելով, զրկուած է իր մէջ պարունակած ազդեցիկ յատկութիւններէն, և անանց, փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ ապաս. ձեզ, ընդհակառակը տառոյգութիւն խանգարելու միայն կը ծառայեն։

Ուստի եթէ կ'ուզէք խմել զուտ և անխառդխտ ձկան իւղ, հանեցէք

ԴՈՒՄԵԼ ԽԱԶԻԿ ՖԷՍԱՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Մահմուտ Փաշա Պազարի, «պօղոչանի»ին դէմ, թիւ 261

ուր պիտի գտնէք հոն ձեր ճաշակին և ձեր սատանքին խիստ ախորժելի և դիւրամարս առանց հոտի Նորվեկիոյ հանրածանօթ ատն (Բէքէր-Մօլլեր) ֆապրիքայի ձկան իւղին ատաղին տեսակը, որ այս տարի եւս մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն բերել տրուած ըլլալով կը ծախուի թէ՛ մանաւոր չիշերու մէջ և թէ քաշով։

Սոյն ձկան իւղը ամէնէն դիւրամարսը և ամէնէն փափկակազմ ատամոյթի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով թէ՛ մեծերու և թէ՛ տկարակազմ պզտիկ տղայոց միակ դեղն է, որ կրնայ խիստ դիւրութեամբ խմուիլ և կը բուժէ կոլոյթի, մորթի, ցաւորքիթի, սրտանգայի, քիչարիւնութիւն, ուժաթափութիւն, հիներութիւն և ատանց նման խնդիր մը հիւանդութիւնները։ Ուստի ամէն անանց, որոնք կը փափաքին խմել թէ՛ ուժան և թէ՛ անարատ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գնելով պզտիկ քանակութիւն մը որով կրնան ատուգել հրաշագործութեան ճշդութիւնը։

Հոս անգամ մը եւս կը կրկնենք թէ՝ Դեղարանս որ Պաս. Հասարակութեան ընդարձակ ընդունելութեան արժանացաւ իր ուղղամիտ գործունէութեամբը, դեղերուն թարմութեամբը, դեղագրերու ճշդապահ պատրաստութեամբը, գներու չափաւորութեամբը և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբը միշտ գոհ ձգելով իր ազնիւ յաճախորդները եւ ատանց ամէնուն կը միտնայ դեղարանիս գլխաւոր ապրանքն ալ որ է ՈՒՂՂՈՐԻՆ։ կը յուսանք որ Արգոյ յաճախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու եւս միշտ պիտի շարունակեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանիս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու՝ պիտի այցելեն ուղղակի Դեղարանս, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւններ պիտի ընծայուին իրենց կատարելապէս գոհ թողլու համար։

ԴԵՂԱՐԱՆԱՆ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԴԻՇԵՐԱՑԻՆ ԱՊԱՍ
50—45

PHOENIX ASSURANCE L. Co.
«ՓԻՆԻՔՍ»

ՀԻԾԱՄՆԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԷՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱԶՆՂ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՆԱՆ ՀԻՆ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անցեալ ոսկի 4,218,000

ՓԻՆԻՔՍ ոսկի հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և վստահութեամբ մէջ իր անձիկական վճարումներով։

ՓԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն առարկայ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նպատակն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՄ։ Ցա՛րդ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքթորիա խան, Պանկի Օթօմանի դիմաց
Ղալաթիա
Փոխ Գործակալ ի Պոլիս
ՀԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
Ֆենգիրեան խան
Ջենկ բրոգերու
Ա. ԵՆՔԻԼԻՃԵԱՆ
30—10

ԲՈՒՆ ՀԱՃԻ ՃԱՀԻՆ

Հայ վաճառատուն յանձնարարուած և պարտաւոր հոգալանները, ամէն տեսակ չիք կոչիկներու և ատն գործածութեան համար ընտիր խասայի։

Մահմուտ Բաշա, փուռին դէմ. Մեծ Նալբզլ խան, վարի յարկ Թիւ 16.—

Ապառիկի համար դիւրամատչելի պայմանք։

Կանխիկի համար 10% զեղչ։
9—50

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Բանկալթի, Պօյիւքտերէ Ճասսկի Թիւ 38 եւ Աղոնամի, թիւ 124

Այս վաճառատանց մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, բաստաներ, լոքումներ, լիքէօրներ, իքսիրներ, հարսնիքի, նշանուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն շաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.։

Կ'սատանէք հարսնիքներու սպասարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը գտնուի նաեւ ԸՆՏԻՐ ՁԱՏԻԿԻ ՇԷՕՐԷԳՆԵՐ ևն. ևն.։

Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ո՛և է նմանօրինակ հաստատութեան հետ։

ՍԱՎՎԱԹՕՐ ԳԱՐԵԶՈՒՐ

Միւնիխի Բաւէրպաւս Տան հռչակաւոր ՍԱՎՎԱԹՕՐ գարեզուրը Պոլիս բերուեցաւ և կը գտնուի հետեւեալ գարեզրատուններուն մէջ։ Բերա, Թօքաթեան, Նիքօլի (Պրաստրի որ Սիւիթ), Պրաստրի որ Լոնդրը, Եանի (Պրաստրի Վինեսազ), Ղալաթիա՝ Սրօֆէք և Բոզարիօ գարեզրատունները, Հայաստանի Փայտի կայարանին պիֆէն, Սիրքէճիի կայարանին պիֆէն և գարեզրատունը, Եէսի-Դուէլէի կայարանին գարեզրատունը։ Կարելի է ամէն տեղ գնել նոյն գարեզուրը չիչերով (ուշադրութիւն ընել Թաքս. Իվրաթիս տարգասութեան)։ Ընդհ. մթերատս՝ գարեզրատան և ճաշարան Սիրքէճիի կայարանին դէմ։
10—8

ՁԿԱՆ ԻՒՂԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐԸ

Անխարդախ ձկան իւղ գործածել ուզողներուն կը յանձնարարուի Պէրթիի ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ կամաց կամաց կը վերատատանէ այժը՝ խիստ ակարցած հիւանդներուն և հիմնապէս կը բուժէ արեան տապալումներէն առաջ եկած հիւանդութիւնները, մազաթափութիւնը, խոյլը (սրանգա), անարիւնութիւնը, աղոց երեսի և գլխու վէրքերը, հինցած ռումաթիզմը, ծանր հարբուխը և անոր հետեւանքը եղող թոքախտը, աղոց անդամներուն թուլութիւնը, ճզղծութիւնը, ասկորներուն ծանութիւնը, մասնաւորապէս ազոց այժ տալու և արիւնը մաքրելու միակ դարմանն է։

Պէրթիի ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ միակ իւղն է զոր Բարիզի բժշկական Ակադեմին ընդունած ու յանձնարարած է հանրութեան վստահութեանը, կը ծախսի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերատներու մէջ. կեդրոնատեղին է Maison L. Frère, 19, rue Jacob, Paris, կեղծը չառնելու համար Պէրթիի անունը փնտռեցէք չիրերուն վրայ։ Մանր հարբուխի և կուրծքի հիւանդութեանց դարմանումին համար Պէրթիի ԲՐԷՕ-ՁՕԹՈՎ ԽԱՌՆ ԻՒՂԸ փնտռեցէք։
18—16

ԱՅԱՍ ԲԱՇԱՅԻ ԲԱՂՆԻԿԸ

որ երկու ամիսէ ի վեր կը նորոգուէր, այս անգամ վերարացուած է նոր վարձակալին կողմէ։ Այս հոչակաւոր բաղնիքը խիստ գեղեցիկ և առողջապահիկ է և մաքրութիւնը գերազանց։ Ամէն եղանակին յատուկ տաք ջուրի պանեսներ ալ կան։ Անոնք որ ցնմարաւոր կ'ուզեն առողջապահիկ, մաքուր և հանգիստ լոգանք ընել, պէտք է դիմեն Այաս բաշայի բաղնիքը։

جليك سرولى
ՔԷՄԱԼ ՉԵԼԻՔ ՇՈՒՐՈՒՊՈՒ

Անարիւնութիւնը գլխաւոր պատճառն է ինիսարութեան. անարիւնութիւնը հետեւանքն է արեան մէջ գտնուած երկաթին նուազութեան. ՔԷՄԱԼ ՉԵԼԻՔ ՇՈՒՐՈՒՊՈՒ ամէն տարիքի և ամէն կազմի անարիւնութիւնը կը բուժէ։ Հետեւաբար յիշեալ չեղիք շուրուպուն կը յանձնարարենք հիւանդներ, խոյլի ենթակայ եղողներուն, ուշային կազմուածք ունեցողներուն և տարի անձկութենէն առաջացողներուն, արեան ուրուդէն յաճախ եկած ժորթի հիւանդութեան ենթակայ եղողներուն և ֆրանսիական առաջադրներուն, կը պատրաստուի Սուլթան Պայազիտ Մէէմէտ Քէմալի գեղարանը, ուր կը գտնուի գլխաւոր մթերատները։ Կը ծախսուի նաեւ Սուլթան Համամ էնքինազի և Նոր Նամակատան դէմ Նազարեան և Մինասեանեան էֆ.ներուն դեղի մթերանոցներուն մէջ։
5—20

ՔՈՒՐԹԷՍԻ ԵՂԲԱՐՔ

Կակղարտաց ծանօթ վաճառատունը կը ծանուցանէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն թէ Բերա, Թիւնէլի հրապարակը իր Թիւ 4 վաճառատունը ճոխացած է եւրոպական լաւագոյն գործարաններու ապրանք ամէն կարգի կակղարարիքով, որոնք իրենց տեսակներուն եւ նրբութիւնով համաչափ են արդէն։ Վաճառատան մասնաւոր բաժին մը կցուած է գորգեղէնի և սրահական յարդարանքի առաջնակարգ մեքենաքեղէններու։ Վաճառատան վարիչները լիայոյս են որ անանք որ պիտի այցելէ հոն անգամ մը, իսկոյն գոհ պիտի մնան թէ՝ անմրցելի գիներէն և թէ յանձնարարութեանց փութկոտ գործադրութենէն։
8—50

ՋԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ